

ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับออสเตรเลีย

ค.ศ.2017-2023

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The US Indo-Pacific Strategy and US relations with Australia 2017-2023

Lt. Peerawich Supich

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2022

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและ

ความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับออสเตรเลีย ค.ศ.2017-2023

โดย

ร.อ.พีรวิชญ์ สุพิชญ์

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษิร ชีพเป็นสุข

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษิร ชีพเป็นสุข)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

พิรวิชญ์ สุพิชญ์ : ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกา
กับออสเตรเลีย ค.ศ.2017-2023. (The US Indo-Pacific Strategy and US relations
with Australia 2017-2023) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.กษิร ชีพเป็นสุข

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษายุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและ
ความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับออสเตรเลียในท้วงปีค.ศ.2017-2023 ตลอดจนผลกระทบด้านความมั่นคง
ภายในภูมิภาคอันเกิดจากผลลัพธ์การดำเนินนโยบายดังกล่าว โดยผู้วิจัยจะใช้กรอบทฤษฎีสัจนิยมเชิง
ป้องกันเพื่อประกอบการวิเคราะห์บทบาทและพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสารควบคู่กับพิจารณาสหรัฐอเมริกาผ่านกรอบการ
วิเคราะห์ได้ข้อค้นพบว่า ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนทัศนะ
ที่มีต่อพฤติกรรมของจีนในบริบทการเป็นภัยความมั่นคงซึ่งคุกคามเสรีภาพและเสถียรภาพในระบบ
ระหว่างประเทศ สหรัฐอเมริกาจึงดำเนินนโยบายโดยมีออสเตรเลียเป็นพันธมิตรผู้ให้ความร่วมมือ ส่งผลให้
ในท้วงปีค.ศ.2017-2023 นั้น เกิดผลลัพธ์จากการดำเนินงานและความสัมพันธ์ดังกล่าว ได้แก่ ความ
ร่วมมือด้านความมั่นคงของรัฐมหาอำนาจทั้งสี่ (The Quad) และความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ด้านความ
มั่นคงฉบับใหม่ (AUKUS) ซึ่งสร้างข้อกังวลว่าอาจช่วยทำให้เกิดปฏิริยาโต้ตอบจากจีนและสถานะกลืนไม่เข้า
คายไม่ออกต่อสถานการณ์ในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางความกังวลถึงผลลัพธ์เชิงรุกนั้น เมื่อ
พิจารณาข้อความที่ระบุในเอกสารสำคัญทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาตลอดจนคำแถลงการณ์ที่
เกี่ยวข้องพบว่า สหรัฐอเมริกามองท่าทีและบทบาทตนเองเป็นเพียงการตอบสนองต่ออิทธิพลของจีนซึ่ง
คุกคามความมั่นคงในภูมิภาค ขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกายังให้ความสำคัญต่อประเด็นความมั่นคงรูปแบบ
ใหม่โดยพัฒนาความร่วมมือแบบทวิภาคีกับออสเตรเลียผ่านการประชุม AUSMIN ทั้งยังพลิกบทบาทเพื่อ
ร่วมมือกับจีนในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนว่าสหรัฐอเมริกา
พร้อมร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อจัดการต่อสิ่งที่ตนมองเป็นภัยความมั่นคง

สาขาวิชา   ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ   ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา   2565   ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6480098024 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: Indo-Pacific Strategy, The United States of America, Australia, Defensive Realism, Cooperation, Balance of Power

Peerawich Supich : The US Indo-Pacific Strategy and US relations with Australia 2017-2023. Advisor: Asst. Prof. KASIRA CHEEPPENSOOK, Ph.D.

The independent study aimed to study The US Indo-Pacific Strategy and the relationship between the United States of America and Australia during 2017-2023, as well as the impact on internal security in the region, resulting from the implementation of the policy. The researcher used Defensive realism framework to analyze the role and the behavior of the United States of America.

From the study by using a documentary research and the consideration and analysis about the United States of America indicated that a part of the US Indo-Pacific Strategy occurred to support the perception towards China's behavior in context of threatening to security, freedom and stability in the international system. Consequently, The United States of America executed the policy with Australia as an alliance during 2017-2023 resulting; the Quadrilateral Security Dialogue (The Quad) and AUKUS that caused concern and may provoke a reaction from China and the dilemma of this situation in the region; however, in the midst of anxiety about aggressive results. Considering from the statements stated in strategic documents as well as the declaration statement related found that the United States of America viewed his stance and role responding to China's influence threatening regional security. At the same time, the United States of America was also focus on Non-Traditional Security issues by developing bilateral cooperation with Australia through the conference AUSMIN, additionally, changing roles to cooperate with China about climate change reflected that the United States of America was ready to cooperate with all parties to deal with what he saw as a threat to security.

Field of Study: International Relations

Student's Signature .....

Academic Year: 2022

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกา กับออสเตรเลีย ค.ศ.2017-2023” สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีด้วยการสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้

อันดับแรก ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.กษิร ชิพเป็นสุข อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก เป็นอย่างสูง ที่กรุณารับสารนิพนธ์ฉบับนี้อยู่ในความดูแล มอบความคิดเห็น ตรวจสอบผลงาน และเสนอแนวทางอัน เป็นประโยชน์ ตลอดจนกรุณาใช้เวลาเพื่อตอบข้อสงสัยและให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้วิจัยด้วยความ เมตตาพร้อมทั้งให้ความเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมาจนกระทั่งสารนิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี และ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล ประธานคณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และ ผศ.ดร.พงศ์ พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน กรรมการ ที่กรุณาใช้เวลาเพื่อมอบความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์แก่สารนิพนธ์ฉบับ นี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์และบุคลากร ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่มอบความรู้ ความเมตตา ตลอดจน ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในทุกช่วงเวลา

อันดับที่สอง ขอขอบคุณเพื่อนนล เพื่อนไอซ์ และเพื่อนพี่น้อง MAIR 19 ที่ร่วมสร้างบรรยากาศ การเรียนอันดี มอบความอบอุ่น ความสนุกสนาน ตลอดจนมีกำลังใจให้แกกันทั้งในเรื่องการเรียนและ ชีวิตส่วนตัว ขอขอบขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนทำให้ความมุ่งหมายหนึ่งในชีวิตของผู้วิจัย อันได้แก่ การสำเร็จ การศึกษาจากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นั้น สมบูรณ์ด้วยประสบการณ์และความทรงจำ อันมีค่าตลอดระยะเวลาการศึกษา ผู้วิจัยยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รู้จักทุกท่านและปลาบปลื้มใจที่ได้รับความ เป็นกันเองเสมอมา

อันดับสุดท้าย ขอขอบพระคุณทุกท่านในครอบครัว บิดา มารดา พี่สาว พร้อมด้วยญาติพี่น้อง ทุกฝ่าย สำหรับกำลังใจ ความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจที่มีต่อผู้วิจัยในทุกช่วงชีวิต และขอขอบคุณคุณ ลุกเกิดที่คอยรับฟังเมื่อผู้วิจัยเกิดความไม่สบายใจ

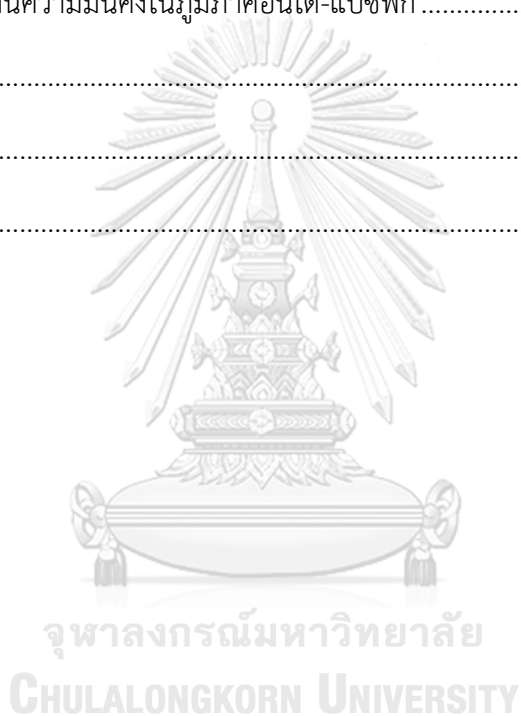
สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบความสำเร็จในครั้งนี้ให้แก่ทุกท่านตามที่ได้กล่าวมา และหากสารนิพนธ์ มีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองต่อไปในอนาคต

พีรวิชญ์ สุพิชญ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ช
ส่วนที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์งานวิจัย.....	3
ข้อถกเถียง.....	3
การทบทวนวรรณกรรม.....	3
กรอบการวิเคราะห์.....	7
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	10
ระยะเวลาการศึกษา.....	11
โครงสร้างงานวิจัย.....	11
ส่วนที่ 2 การดำเนินนโยบายความมั่นคงสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในห้วงปีค.ศ.2017–2023.....	13
ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา.....	13
ความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับรัฐในภูมิภาค.....	16
ความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับออสเตรเลีย.....	19
มุมมองออสเตรเลียต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก.....	20

ปฏิกริยาสหรัฐอเมริกาต่อการพัฒนาและพฤติกรรมของจีน	21
ส่วนที่ 3 กรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก	28
ความเป็นมา	28
ความร่วมมือด้านความมั่นคงของรัฐมนตรีห้าอำนาจทั้งสี่ (The Quad).....	30
ความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงฉบับใหม่ (AUKUS).....	31
ความร่วมมือต่อประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่	33
ส่วนที่ 4 ผลกระทบด้านความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก	38
ส่วนที่ 5 บทสรุป	42
บรรณานุกรม.....	44
ประวัติผู้เขียน	51

สารบัญรูปร่าง

หน้า

ภาพประกอบ 1 แนวโน้มเขตปฏิบัติการของเรือดำน้ำออสเตรเลีย 39

ส่วนที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ความทะเยอทะยานในการผงาดขึ้นเป็นมหาอำนาจใหม่ของจีนสร้างแรงสั่นสะเทือนต่อมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐอเมริกาหลายมิติ หนึ่งในนั้นคือมิติด้านความมั่นคงจากการที่จีนภายใต้การนำของสี จิ้นผิง ได้กระตุ้นการปรับยุทธศาสตร์และขยายโครงสร้างกองกำลังทางทะเลในอินโด-แปซิฟิกอย่างต่อเนื่องด้วยการสร้าง Blue-water navy¹ หรือกองทัพเรือซึ่งมีขีดความสามารถปฏิบัติการข้ามมหาสมุทรได้ระยะเวลานานและมีนัยยะต่อการขยายสมุทธานุภาพ ส่งผลให้จีนสามารถแสดงออกถึงท่าทีอันแข็งกร้าว พฤติกรรมดังกล่าวสะท้อนการออกห่างจากสหรัฐอเมริกาและค่านิยมของประชาธิปไตยรวมถึงหลักนิติธรรม² ประกอบกับแนวทางพัฒนารัฐอย่างมีแบบแผนสร้างความท้าทายแก่สหรัฐอเมริกาในการรักษาความเป็นเจ้าโลกในระบบระหว่างประเทศ ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาเริ่มปรับบทบาทต่อภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในปี.ศ.2012 ภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดีโอบามาที่มุ่งเน้นการขยายและกระชับบทบาทที่สำคัญบริเวณทางใต้ของภูมิภาคเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือต่อรัฐในภูมิภาค โดยเรียกการดำเนินงานดังกล่าวว่า การหมุน (Pivot) หรือปรับสมดุล (Rebalancing) มีหนึ่งหัวข้อสำคัญได้แก่ การวางแผนทางทหารโดยรักษากองกำลังทหารไว้ภายในรัฐและไกลฝั่ง แต่ใช้กำลังท้องถิ่นของรัฐพันธมิตรในการป้องกันภัยคุกคาม ทั้งยังกล่าวถึงศักยภาพทางทหารที่เพิ่มขึ้นของจีนและการอ้างกรรมสิทธิ์เขตแดนทางทะเลซึ่งถือเป็นประเด็นเร่งด่วนให้สหรัฐอเมริกาต้องส่งเสริมเสรีภาพในการเดินเรือและขีดความสามารถเพื่อแสดงอำนาจในภูมิภาค³

ภายหลังเสร็จสิ้นการเลือกตั้งปี.ศ.2016 แม้การก้าวขึ้นเป็นประธานาธิบดีของนายโดนัลด์ ทรัมป์ พร้อมหลักนโยบายสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อน (America first) จะแสดงถึงแนวทางที่ต่างไปจากโอบามา แต่การประกาศยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติในปี.ศ.2017 กลับระบุชัดว่า สหรัฐอเมริกาถือเอาจีนเป็นภัยคุกคาม นำมาซึ่งการประชุมร่วมกับญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย เพื่อรื้อฟื้นความร่วมมือด้านความมั่นคงของรัฐมหาอำนาจทั้งสี่ หรือ Quadilateral Security Dialogue (The Quad)⁴ ต่อมาในปี.ศ.2019 ทรัมป์ได้ออกเอกสารยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกอันเสรีและเปิดกว้าง ซึ่งมีใจความถึงการเล็งเห็นความสำคัญต่อการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับพันธมิตรและหุ้นส่วนของ

¹ Mrittika Guha Sarkar, "CHINA AND QUAD 2.0: Between response and regional construct," *Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India* 16, no. 1 (01/02 2020), <https://doi.org/10.1080/09733159.2020.1794526>, <https://doi.org/10.1080/09733159.2020.1794526>.

² James E Fanell, "China's global naval strategy and expanding force structure," *Naval War College Review* 72, no. 1 (2019).30.

³ สุรชาติ บำรุงสุข, "Pivot to Asia: นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย-แปซิฟิก," *จุลสารความมั่นคงศึกษา* ฉบับที่ 138-139 (มีนาคม 2557).16-18.

⁴ ปิติ ศรีแสงนาม, "The 1st QUAD Summit: จีนคือภัยซ่อนเร้น," (16 มีนาคม 2021), <https://www.the101.world/the-1st-quad-summit>.

สหรัฐอเมริกาเพื่อให้สามารถรับมือต่อความท้าทายในภูมิภาค⁵ ตามมาซึ่งการประกาศสนธิสัญญาความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงอินโด-แปซิฟิกฉบับใหม่ พร้อมจัดตั้งพันธมิตรไตรภาคีด้านความมั่นคงในนาม AUKUS ร่วมกับสหราชอาณาจักรและออสเตรเลีย เมื่อวันที่ 15 กันยายน ค.ศ.2021 ในยุคของประธานาธิบดีโจ ไบเดน⁶ ซึ่งแม้จะไม่มีงบการเงินจากผู้นำทั้งสามฝ่ายแต่ค่าแถลงการณ์ของไบเดนทำให้เข้าใจได้ว่าความร่วมมือครั้งนี้มีนัยยะต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการทหารของจีน⁷

ด้วยเหตุนี้บทบาทสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในห้วงค.ศ.2017-2023 จึงสร้างพลวัตทางนโยบายอันส่งผลต่อรัฐในภูมิภาคทั้งในแง่ความสัมพันธ์และกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคง หนึ่งในนั้นได้แก่ ออสเตรเลีย ซึ่งมีภูมิรัฐศาสตร์ใกล้เคียงกับบริบทการขยายอิทธิพลของจีน ทำให้ประชาชนออสเตรเลียเกิดข้อกังวลถึงภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของรัฐ และจากผลสำรวจพบว่าจำนวนประชากรผู้มีความกังวลดังกล่าวเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2016–2022⁸ จึงเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียดำเนินไปอย่างมีนัยยะต่อความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งตัวอย่างความร่วมมืออันเป็นประจักษ์นัยนั้นเกิดขึ้นไปในปีค.ศ.2016 โดยกองทัพสหรัฐอเมริกาส่งกองกำลังเฉพาะกิจนาวิกโยธินเข้าห่มวนเวียนประจำการ ณ ที่ตั้งบริเวณเมืองดาร์วิน อันถือเป็นสัญญาณแห่งการเริ่มดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งค้ำถึงแผนยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกดังกล่าวจากออสเตรเลียเป็นส่วนหนึ่งในความร่วมมือของพันธมิตรอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม⁹

สารนิพนธ์ฉบับนี้จะนำเสนอบทบาทสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในห้วงปีค.ศ. 2017-2023 โดยมีเอกสารยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกเป็นสารตั้งต้น ตลอดจนการกระชับความสัมพันธ์ร่วมกับออสเตรเลีย โดยผู้วิจัยจะมุ่งความสนใจถึงแนวทางการดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก พร้อมชี้ให้เห็นการสร้างเสถียรภาพผ่านการดำเนินงานร่วมกับออสเตรเลีย เพื่อศึกษาผลกระทบด้านความมั่นคงและผลลัพธ์จากความร่วมมือของทั้งสองรัฐในภูมิภาคดังกล่าว

⁵ ปภากรณ์ วรสถิตย์, "เกร็ดความรู้เกี่ยวกับ A Free and Open Indo-Pacific Advancing a Shared Vision," วารสารมุมมองความมั่นคง ฉบับที่ 1 (กุมภาพันธ์ 2563). 77.

⁶ วิโรจน์ เลิศจิตต์ธรรม, "เจาะลึกสนธิสัญญาความมั่นคง AUKUS สหรัฐ-อังกฤษ ช่วยออสเตรเลียสร้างเรือดำน้ำพลังนิวเคลียร์ หวังคานอำนาจจีน," (16 กันยายน 2021), <https://thestandard.co/key-messages-about-aukus-security-treaty/>.

⁷ Sir Robin Niblett DPhil, "AUKUS reveals much about the new global strategic context," (18 September 2021), <https://www.chathamhouse.org/2021/09/aukus-reveals-much-about-new-global-strategic-context>.

⁸ Natasha Kassam, *SAFETY AND THREATS TO AUSTRALIA'S INTERESTS*, Lowy Institute for International Policy (2022), <http://www.jstor.org/stable/resrep43167.6>. 9-11.

⁹ Thomas Wilkins, "Re-assessing Australia's Intra-alliance Bargaining Power in the Age of Trump," *Security Challenges* 15, no. 1 (2019), <https://www.jstor.org/stable/26644515>. 10.

คำถามการวิจัย

การดำเนินนโยบายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาภายใต้ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก โดยมีออสเตรเลียเป็นพันธมิตรส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกอย่างไร ในปีค.ศ.2017-2023

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านความมั่นคงอันเกิดจากยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับออสเตรเลียในปีค.ศ.2017-2023

2. เพื่อศึกษาผลลัพธ์จากกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียในปีค.ศ.2017-2023

ข้อถกเถียง

มุมมองสังคมนิยมเชิงป้องกันสามารถอธิบายการเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาว่าเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่ออิทธิพลของจีนซึ่งถูกสหรัฐอเมริกามองเป็นภัยคุกคามอันล้นคลอนต่อเสรีภาพและความมั่นคงในภูมิภาค สหรัฐอเมริกาจึงดำเนินยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกพร้อมกระชับความสัมพันธ์ร่วมกับออสเตรเลียเพื่อสร้างเสถียรภาพและตอบสนองต่อภัยคุกคามโดยยึดเอาความมั่นคงในระบบระหว่างประเทศเป็นสำคัญสูงสุด

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยจะชี้ให้เห็นถึงการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับออสเตรเลียในบริบทการเป็นพันธมิตรด้านความมั่นคงซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก โดยจำแนกงานเขียนออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 งานเขียนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาคือภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ประเภทที่ 2 งานเขียนที่กล่าวถึงการพัฒนาของจีนและพฤติกรรมอันส่งผลต่อปฏิกิริยาสหรัฐอเมริกาและความมั่นคงในภูมิภาค และประเภทที่ 3 งานเขียนที่กล่าวถึงพันธมิตรด้านความมั่นคงสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย

งานเขียนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาคือภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก เห็นได้จากงานของ ศ.ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ในจุลสารความมั่นคงศึกษา เรื่อง “Pivot to Asia: นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย-แปซิฟิก” ซึ่งกล่าวถึง ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการปรับนโยบายสหรัฐอเมริกาให้มีบทบาทต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก อันปรากฏเด่นชัดในช่วงการบริหารงานของประธานาธิบดีบารัค โอบามา ภายใต้นโยบาย “Pivot to Asia” หรือ การปรับสมดุล (Rebalancing) มีจุดมุ่งหมายเพื่อยับยั้งการขยายบทบาทของจีนและรัฐที่มีศักยภาพในการเป็นใหญ่ในภูมิภาคซึ่งอาจทำลายต่อความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกา¹⁰ และงานเขียนของ John M. Weaver เรื่อง “The 2017 National Security Strategy of the United States” ที่วิเคราะห์เอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติซึ่งประกาศโดยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ในปีค.ศ.2017 ว่า

¹⁰ สุรชาติ บำรุงสุข, "Pivot to Asia: นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย-แปซิฟิก." 16-18.

แสดงถึงแนวทางและจุดหมายต่อนโยบายความมั่นคงสหรัฐอเมริกาซึ่งส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องกำหนดแผนงานให้สอดคล้องต่อข้อกังวลใจและเป้าประสงค์ตามที่กล่าวไว้ โดยมีใจความหลักสี่ประการ ได้แก่ 1) ปกป้องแผ่นดินสหรัฐอเมริกาอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอน 2) ส่งเสริมและสนับสนุนความรุ่งเรืองของสหรัฐอเมริกา 3) การใช้กำลังเพื่อรักษาและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และ 4) ยกระดับและขยายอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาแก่พื้นที่ในโลก ทั้งนี้ผู้เขียนมองว่าเอกสารดังกล่าวจะส่งผลให้กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ ซึ่งเป็นตัวแสดงหลักตามที่เอกสารกล่าวถึงนั้นอาจต้องดำเนินงานด้วยความยากลำบากและจัดเตรียมงบประมาณจำนวนมากเพื่อตอบสนองต่อเป้าประสงค์ตลอดจนเผชิญความท้าทายที่เกิดขึ้นในอนาคต¹¹ อีกทั้งยังมีงานเขียนของ จุฑาทิพ คล้ายทับทิม เรื่อง “สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์” ที่กล่าวถึง ยุทธศาสตร์หลักของนโยบายการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในการบริหารงานของทรัมป์ซึ่งแตกต่างจากสมัยโอบามา โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์แห่งชาติและไม่สนใจต่อการแบกรับความรับผิดชอบที่ไม่จำเป็น ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาเผชิญภัยคุกคามจากจีนซึ่งเป็นมหาอำนาจใหม่ที่พยายามจัดระเบียบโลก ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาประกาศใช้นโยบายกีดกันและคว่ำบาตรทางการค้าซึ่งทำให้สถานการณ์ระหว่างสองรัฐแย่งชิงในเวลาต่อมา¹²

นอกจากนี้ยังมีงานเขียนซึ่งเชื่อมโยงและชี้ให้เห็นถึงบทบาทสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคดังกล่าวอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ การดำเนินนโยบายและความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาต่อรัฐหรือองค์กรในภูมิภาค ตัวอย่างเช่น ฟิลิปปินส์ ไทย และสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ได้แก่ งานเขียนซึ่งกล่าวถึงทัศนะของ กวี จงกิจถาวร และ Anu Anwar ในหัวข้อ “Strengthening US Relations with ASEAN: A Critical Element of the US Indo-Pacific Strategy” ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของรัฐในอาเซียนต่อบทบาทยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกอันเปิดกว้างของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การเสริมสร้างความเจริญร่วมกัน การส่งเสริมธรรมาภิบาลและภาคประชาสังคม การสร้างความมั่นใจในความสงบสุขและความมั่นคงในภูมิภาค เนื่องจากอาเซียนเกิดจากการบูรณาการของรัฐซึ่งมีประชากรโดยรวมมากกว่าครึ่งหนึ่งของพันล้านคน ส่งผลให้อาเซียนสามารถมีอำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งสร้างสมดุลอิทธิพลต่ออินเดียและจีนได้¹³ รวมถึงงานเขียนของ East-West Center เรื่อง “ASEAN MATTERS FOR AMERICA/AMERICA MATTERS FOR ASEAN” ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของรัฐในอาเซียนต่อสหรัฐอเมริกาในแง่เศรษฐกิจ สาธารณสุข การทหาร ฯลฯ ซึ่ง

¹¹ John Weaver, "The 2017 National Security Strategy of the United States," *Journal of Strategic Security* 11, no. 1 (2018), <https://doi.org/10.5038/1944-0472.11.1.1655>.

¹² จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, "สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์," *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์* ปีที่ 46 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม 2563). 86-110.

¹³ Kavi Chongkittavorn and Anu Anwar, *Strengthening US Relations with ASEAN: A Critical Element of the US Indo-Pacific Strategy*, East-West Center (2019), <http://www.jstor.org/stable/resrep24998>.

สะท้อนความเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจถึงบทบาทสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอาเซียน¹⁴ ขณะเดียวกัน งานเขียนของ กวี จงกิจถาวร เรื่อง “The Thailand-U.S. Defense Alliance in U.S.-Indo-Pacific Strategy” ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและไทยภายหลังการเลือกตั้งของไทยในปี.ศ.2019 ซึ่งถูกฟื้นฟูกลับมา สหรัฐอเมริกาจึงต้องการเสริมสร้างความเป็นพันธมิตรตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกอันเปิดกว้าง โดยไทยจะเป็นหนึ่งในพันธมิตรที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา พร้อมกันนี้ไทยยังเป็นหนึ่งในสมาชิกที่สำคัญของอาเซียนซึ่งช่วยกำหนดวาระสำคัญอันจะเป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนยุทธศาสตร์ดังกล่าว¹⁵

ขณะเดียวกัน งานเขียนที่เกี่ยวกับการพัฒนาของจีนตลอดจนพฤติกรรมอันส่งผลต่อปฏิริยา สหรัฐอเมริกาและความมั่นคงในภูมิภาค ได้แก่ งานของ ดร.อักษรศรี พานิชสาส์น เรื่อง “The Rise of China: จีนคิดใหญ่ มองไกล” ที่กล่าวถึงจีนภายใต้ยุทธศาสตร์ของสี จิ้น ผิง ซึ่งมีความทะเยอทะยานและแนวโน้มทางเศรษฐกิจที่เติบโตพร้อมจะก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจโลกส่งผลให้เกิดการปะทะกันเชิงนโยบายกับสหรัฐอเมริกาภายใต้การบริหารงานของโดนัลด์ ทรัมป์ โดยถูกตั้งท้ายเป็นชนวนให้ศึกษาต่อการเติบโตของจีนจะนำไปสู่กับดักรัฐชาติหรือไม่¹⁶ ขณะทำงานของ James E. Fanell เรื่อง “China’s global naval strategy and expanding force structure” กล่าวถึงวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ในความทะเยอทะยานเพื่อนำจีนก้าวสู่การเป็นมหาอำนาจด้วยการปรับยุทธศาสตร์และขยายโครงสร้างกองทัพเรืออันเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งการขยายโครงสร้างดังกล่าวส่งผลให้สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องตระหนักและแสดงปฏิริยาถึงแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและตอบสนองต่อพฤติกรรมของจีน¹⁷ และยังมีงานเขียนของ Madeline McLaughlin เรื่อง “U.S. Strategy in the South China Sea” ที่กล่าวถึงจุดยืนของสหรัฐอเมริกาในการประนามพฤติกรรมก้าวร้าวของจีนเหนืออาณาเขตบริเวณทะเลจีนใต้ตลอดจนความพยายามกีดกันรัฐรอบข้างจากการใช้ทรัพยากรในบริเวณดังกล่าวโดยมีออสเตรเลียเป็นหนึ่งในผู้ร่วมต่อต้านการกระทำของจีน ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาจะให้ความสำคัญต่อการทำงานร่วมกับพันธมิตรตลอดจนเสริมสร้างรัฐในภูมิภาคเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันตนเอง

อย่างไรก็ตาม งานเขียนประเภทสุดท้ายคืองานเขียนซึ่งกล่าวถึงพันธมิตรด้านความมั่นคง สหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย ได้แก่ งานเขียนของ Rory Medcalf เรื่อง “An Australian Vision of the Indo-Pacific and What It Means for Southeast Asia” ซึ่งอธิบายแนวคิดภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกผ่านมุมมองของออสเตรเลีย โดยผู้เขียนได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการเสนอแนวคิดอินโด-แปซิฟิกเพื่อทดแทนเอเชีย-แปซิฟิก และความพยายามถ่วงดุลอิทธิพลของจีนในภูมิภาค ทั้งนี้ การพัฒนากรอบ

¹⁴ Center East-West, *ASEAN MATTERS FOR AMERICA MATTERS FOR ASEAN*, East-West Center (2021), <http://www.jstor.org/stable/resrep35905>.

¹⁵ Kavi Chongkittavorn, *The Thailand-U.S. Defense Alliance in U.S.-Indo-Pacific Strategy*, East-West Center (2019), <http://www.jstor.org/stable/resrep21071>.

¹⁶ อักษรศรี พานิชสาส์น, *จีนคิดใหญ่มองไกล* (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2562).

¹⁷ Fanell, "China’s global naval strategy and expanding force structure." 47.

ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาเป็นหนึ่งในแนวทางที่ออสเตรเลียมุ่งดำเนินงาน¹⁸ และงานเขียนของ Bruno Tertrais เรื่อง “AUKUS and its implications for Asia, US-European relations and non-proliferation” ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายจัดตั้งพันธมิตรไตรภาคีด้านความมั่นคงระหว่างสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย อันมีนัยยะเพื่อสกัดกั้นความพยายามของจีนต่อการขยายอำนาจทางน่านน้ำสากลซึ่งหมายรวมถึงการรุกล้ำอาณาเขตและเป็นภัยคุกคามต่อชาติพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนกล่าวว่า เพื่อบรรลุการสกัดกั้นจีนนั้นจำเป็นต้องมีเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ซึ่งเป็นยุทธโศปกรณ์ที่มีความสามารถหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมทางทะเล การรวบรวมข่าวกรอง และมีความน่าเกรงขามทางอำนาจเนื่องด้วยสามารถติดตั้งอาวุธนำวิถีระยะไกล ทั้งนี้ ภูมิภาค - อินโดแปซิฟิกเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ จึงจำเป็นต้องมีกำลังทางทะเลซึ่งสามารถปฏิบัติการได้ยาวนานและเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์สามารถตอบโต้ภัยดังกล่าว¹⁹ รวมถึงงานของ Scott Cheney-Peters เรื่อง “US Maritime Security Relations and Partnerships in the Indo-Pacific: Opportunities for Enhanced Cooperation” ได้กล่าวว่า สหรัฐอเมริกาจะสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพทางทะเลผ่านการเสริมสร้างศักยภาพและความร่วมมือในระดับภูมิภาค เช่น การสร้างขีดความสามารถในท้องถิ่นและส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลในระดับภูมิภาคเพื่อเป้าหมายในด้านความมั่นคงที่สหรัฐอเมริกามุ่งหมายไว้ ได้แก่ การปกป้องอิสรภาพอันนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เนื่องจากต้องเผชิญกับความท้าทายในการรับมือต่อการละเมิดลิขสิทธิ์และการปล้นอาวุธ การแสวงผลประโยชน์จากทรัพยากรอย่างผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ ภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ซึ่งสหรัฐอเมริกามีความต้องการที่จะพัฒนาการดำเนินงานในระดับภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ โดยมีออสเตรเลียเป็นหนึ่งในพันธมิตรทางความร่วมมือดังกล่าว²⁰

อีกทั้งยังมี งานเขียนของ Natasha Kassam เรื่อง “Understanding Australian attitudes to the world” ได้กล่าวถึง ผลสำรวจมุมมองประชากรชาวออสเตรเลียต่อจีนพบว่า มีจำนวนประชากรที่เกิดข้อกังวลต่อการดำเนินนโยบายของจีนที่จะนำมาซึ่งภัยคุกคามต่อผลประโยชน์แห่งชาติในจำนวนอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันชาวออสเตรเลียยังคงมองสหรัฐอเมริกาเป็นพันธมิตรที่มีความสัมพันธ์อันดีเป็นอันดับสองรองจากนิวซีแลนด์ พร้อมเชื่อว่าการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรทางความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกานำมาซึ่งความปลอดภัยที่มากขึ้น²¹ และ งานเขียนของ Lavina Lee เรื่อง “Assessing the Quad: Prospects and Limitations of Quadrilateral Cooperation for Advancing Australia’s Interests” ที่กล่าวถึงความร่วมมือของทั้งสี่ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา

¹⁸ Rory Medcalf, "AN AUSTRALIAN VISION OF THE INDO-PACIFIC AND WHAT IT MEANS FOR SOUTHEAST ASIA," *Southeast Asian Affairs* (2019), <https://www.jstor.org/stable/26939686>.

¹⁹ Bruno Tertrais, *AUKUS and its implications for Asia, US-European relations and non-proliferation*, Norwegian Institute of International Affairs (NUPI) (2021), <http://www.jstor.org/stable/resrep38854>. 2-3.

²⁰ Scott Cheney-Peters, *US Maritime Security Relations and Partnerships in the Indo-Pacific Opportunities for Enhanced Cooperation*, Stimson Center (David Michel and Ricky Passarelli, 2014), <http://www.jstor.org/stable/resrep10916.6>.

²¹ Kassam, *SAFETY AND THREATS TO AUSTRALIA’S INTERESTS*. 6-15.

ญี่ปุ่น อินเดียและออสเตรเลีย อันมีนัยต่อความมั่นคงบริเวณอินโด-แปซิฟิก เพื่อถ่วงดุลต่อความแข็งกร้าวและทะเยอทะยานของจีน ทั้งสนับสนุนการเปิดเสรีและความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาค โดยอเมริกาต้องการพัฒนามิติทางทหารอันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติพร้อมทั้งมองจีนเป็นคู่แข่งโดยตรง ขณะที่ออสเตรเลียโอนอ่อนต่อบทบาทของสหรัฐในการเป็นผู้ถ่วงดุลอำนาจนอกภูมิภาคทั้งยังท้าทายบทบาทของจีนต่อการเป็นภัยคุกคามระเบียบโลก²² ยิ่งไปกว่านั้น ในงานเขียน “Re-assessing Australia’s Intra-alliance Bargaining Power in the Age of Trump” ของ Thomas Wilkins ได้ให้รายละเอียดถึงความเป็นพันธมิตรทางทหารระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียในแง่ความช่วยเหลือด้านยุทธโศปกรณ์และการอำนวยความสะดวกต่อสหรัฐอเมริกาเพื่อขยายกรอบความร่วมมืออันส่งผลต่อยุทธศาสตร์ในบริเวณภูมิภาคดังกล่าว²³

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นพบว่า งานเขียนที่กล่าวถึงการดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกตลอดจนการสร้างร่วมมือกับออสเตรเลียโดยส่วนใหญ่เน้นมุ่งอธิบายถึงผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานและความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งสร้างความครุ่นคร้อต่อจุดมุ่งหมายสหรัฐอเมริกาและนัยยะความมั่นคงในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเอกสารยุทธศาสตร์สำคัญของสหรัฐอเมริกาคพบว่า ท่าทีสหรัฐอเมริกาคเป็นไปตามวัตถุประสงค์ซึ่งถูกระบุไว้กล่าวคือ การเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคาม ดังนั้น สารนิพนธ์ฉบับนี้จะช่วยขยายความแก่ข้อถกเถียงที่สนับสนุนท่าทีสหรัฐอเมริกาคพร้อมการกระชับความสัมพันธ์กับออสเตรเลีย ว่าเกิดขึ้นเพื่อสร้างเสถียรภาพและตอบสนองต่อภัยคุกคามในระบบระหว่างประเทศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กรอบการวิเคราะห์

กรอบการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยจะใช้ในสารนิพนธ์ฉบับนี้คือ ทฤษฎีสัจนิยมเชิงป้องกัน (Defensive Realism) อันมีที่มาจากทฤษฎีสัจนิยมใหม่หรือสัจนิยมเชิงโครงสร้าง (Neo-Realism) ภายใต้ร่มเงาแนวคิดหลักอย่างสัจนิยม (Realism) โดยสัจนิยมใหม่นั้นได้รับอิทธิพลของเคนเน็ธ วอลต์ซ (Kenneth Waltz) ซึ่งต่อยอดแนวคิดการมองรัฐเป็นตัวแสดงหลักในระบบระหว่างประเทศ หากแต่เปลี่ยนจากการพิจารณาปัจจัยภายในที่มองธรรมชาติมนุษย์ส่งผลต่อพฤติกรรมของรัฐเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมรัฐภายใต้ข้อจำกัดด้านโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศ โดยรัฐเป็นหน่วยสำคัญที่สุดและมีปฏิสัมพันธ์ภายใต้โครงสร้างอันมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) หลักการจัดระเบียบ (Ordering Principles) ซึ่งระบบระหว่างประเทศนั้นมีลักษณะสภาวะอนาธิปไตย กล่าวคือรัฐต่างเป็นอิสระต่อกันโดยไม่มีลำดับชั้นระหว่างรัฐและไม่มีอำนาจศูนย์กลางใดอยู่เหนือรัฐทั้งปวง สภาวะดังกล่าวผลักดันให้รัฐจำต้องพึ่งพาตนเอง (Self-help) ตัวอย่างเช่น การมีกองทัพเป็นของตนเองและการแสวงหาอำนาจเพื่อความอยู่รอด 2) การแบ่งงานกันทำ (Differentiation of Functions) เนื่องจากระบบระหว่างประเทศไม่มีการแบ่งหน้าที่ระหว่างหน่วยในระบบ รัฐจึงต้องทำทุกเรื่องด้วย

²² Lavina Lee, *Assessing the Quad: Prospects and Limitations of Quadrilateral cooperation for advancing Australia’s Interests* (JSTOR, 2020). 17-18.

²³ Wilkins, "Re-assessing Australia’s Intra-alliance Bargaining Power in the Age of Trump." 16.

ตนเองซึ่งกล่าวได้ว่าในสภาวะอนาธิปไตยที่ไม่มีอำนาจศูนย์กลางนั้นรัฐต่างมีพฤติกรรมแบบเดียวกันนำไปสู่องค์ประกอบที่ 3) การกระจายขีดความสามารถ (Distribution of Capabilities) แม้รัฐจำต้องทำทุกอย่างด้วยตนเองแต่ทรัพยากรภายในแต่ละหน่วยกลับต่างกัน ส่งผลให้รัฐไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ในศักยภาพที่เท่ากันจนนำไปสู่การกระจายขีดความสามารถอันแตกต่างกันออกไป พฤติกรรมเช่นนี้ประกอบสร้างให้เกิดแบบแผนในระบบระหว่างประเทศ (Pattern of behavior) ซึ่งแบ่งเป็น ระบบหลายขั้วอำนาจ (Multipolar) ระบบสองขั้วอำนาจ (Bipolar) และระบบขั้วอำนาจเดี่ยว (Unipolar)²⁴ ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศหรือขั้วอำนาจแปรผันตามการกระจายขีดความสามารถซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานว่ารัฐต่างแสวงหาความอยู่รอดและมีปฏิสัมพันธ์ต่อรัฐอื่นควบคู่กันไป²⁵ กล่าวคือ สภาวะอนาธิปไตยและการกระจายขีดความสามารถเป็นทั้งข้อจำกัดรวมถึงแรงจูงใจในการกำหนดพฤติกรรมอันคล้ายคลึงกันของรัฐและความไม่สมมาตรของอำนาจที่กระจายในแต่ละส่วนนั้นส่งผลให้เกิดรูปแบบขั้วอำนาจในระบบระหว่างประเทศที่ต่างกันตามจำนวนรัฐมหาอำนาจในแต่ละช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม ลักษณะขั้วอำนาจที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมของรัฐที่หมุนวนอยู่ในทุกห้วงเวลา ได้แก่ การถ่วงดุลอำนาจระหว่างรัฐ (Balance of power) โดยมีเป้าหมายเพื่อสกัดกั้นมิให้รัฐหนึ่งใดมีอำนาจนำสูงสุดในระบบ กล่าวคือ เมื่อรัฐพยายามพัฒนาตนเองหรือมีสัญญาณการยกระดับทางขีดความสามารถอย่างเห็นได้ชัด จะส่งผลให้รัฐอื่นรวมตัวกันเป็นกลุ่มพันธมิตรเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับรัฐดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้²⁶ และยังหมายรวมถึงสถานการณ์เมื่อมีรัฐมหาอำนาจใหม่ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับความไม่พึงพอใจต่อสถานะตนเองในระบบกระทั้งมีความต้องการจะยกระดับสถานะก้าวสู่มหาอำนาจที่โลกยอมรับ (Revisionist state) พฤติกรรมเช่นนี้จะนำมาซึ่งความรู้สึกไม่มั่นคงของรัฐอื่นและท้ายสุดแล้วความทะเยอทะยานดังกล่าวจะถูกถ่วงดุลโดยรัฐมหาอำนาจเดิมในระบบซึ่งต้องการจะรักษาเสถียรภาพและสถานะของตน (Status quo)

ขณะเดียวกันสังคมนิยมใหม่ถูกแบ่งย่อยออกเป็นสองทฤษฎี ได้แก่ สังคมนิยมเชิงรุก (Offensive Realism) และสังคมนิยมเชิงป้องกัน (Defensive Realism) ซึ่งอยู่ภายใต้ร่มเงาสังคมนิยมใหม่ในแง่การให้ความสำคัญต่อสภาวะอนาธิปไตย สำหรับสังคมนิยมเชิงรุกนั้นมองอำนาจเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดในระบบระหว่างประเทศ โดยสภาวะอนาธิปไตยกระตุ้นให้รัฐต่างสะสมอำนาจ อิทธิพล และความมั่งคั่งเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นมหาอำนาจตลอดจนรับรองความปลอดภัยของตน ขณะที่สังคมนิยมเชิงป้องกันถือเอาความมั่นคงของรัฐเป็นสิ่งสูงสุดโดยมองว่าสภาวะอนาธิปไตยกระตุ้นให้รัฐดำเนินนโยบายเชิงรับอย่าง

²⁴ ศิริสุตา แสนอิว, "การวิเคราะห์ทฤษฎีสังคมนิยมใหม่ของเคนเน็ธ วอลซ์ ผ่านวิธีวิทยาการพิจารณาแบบย้อนกลับของแนวคิดสังคมนิยมทางวิทยาศาสตร์," วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม 2557). 47.

²⁵ Steven E. Lobell, "Structural Realism/Offensive and Defensive Realism," (Oxford University Press, 2017-12-22 2017). <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-304>.

²⁶ จิตติภัทร พูนช้ำ, "พินิจทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแนวสังคมนิยมใหม่ (Neorealism): ว่าด้วยความเป็นเจ้าของของสหรัฐอเมริกา กับดุลแห่งอำนาจในยุคหลังสงครามเย็น," วารสารสังคมศาสตร์ (มกราคม 2553). 4.

เหมาะสม สวางท่าที่พร้อมกับใช้ยุทธศาสตร์เชิงยับยั้งเพื่อรักษาและคงไว้ซึ่งความมั่นคงของรัฐโดยในบางกรณีความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อต้องเผชิญการรุกรานที่คุกคามต่อความมั่นคง รัฐจึงต้องแสวงหาความมั่นคงเพื่อรักษาการคงอยู่ของสถานะตน ทั้งนี้รัฐจะไม่แสดงออกถึงความก้าวร้าว โดย Kenneth Waltz ได้อธิบายว่า ในสภาวะอนาธิปไตยนั้นความมั่นคงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด รัฐแสวงหาความสันติ ผลประโยชน์และอำนาจเพียงเพื่อที่จะมั่นใจในความอยู่รอดของตน²⁷ ซึ่งเมื่อความมั่นคงเกิดขึ้นแล้วนั้น รัฐจึงสามารถแสวงหาเป้าหมายอื่น อาทิเช่น ความสงบ ผลกำไร และอำนาจเป็นประการต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น นักสังคมนิยมเชิงป้องกันส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากทฤษฎีดุลแห่งอำนาจของ Waltz ซึ่งมองการถ่วงดุลอำนาจมอบคุณความปลอดภัยมากกว่าการเบนเข็มหรือเอนเอียงเข้าร่วมกับรัฐอันเป็นภัยคุกคาม ทั้งยังมองการเลือกหนทางถ่วงดุลและส่งต่อความรับผิดชอบเพื่อต่อต้านผู้รุกรานคือกลไกระบอบระหว่างประเทศ โดยเฉพาะระบบสองขั้วอำนาจที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจำเป็นต้องถ่วงดุลคู่แข่งเนื่องจากไม่มีอำนาจอื่นใดสามารถกระทำเช่นนั้นได้²⁸ และสำหรับ Waltz นั้น มีทัศนะว่าเมื่อรัฐในภูมิภาคไม่สามารถสกัดกั้นภัยคุกคามที่ก่อตัวในพื้นที่ได้ มหาอำนาจจากภายนอกจะเข้ามากระทำการถ่วงดุลแทน ซึ่งต่อมานักสังคมนิยมเชิงป้องกันได้มีแนวคิดว่าการที่รัฐหนึ่งใดพยายามเอาชนะและมีอิทธิพลเหนือรัฐอื่นนั้นมักไม่คุ้มค่า การรุกรานและพัฒนาองค์กำลังจะยั่วยุให้เกิดพันธมิตรเพื่อถ่วงดุลอำนาจย้อนกลับ กล่าวคือ การยกระดับความมั่นคงพร้อมพัฒนาขีดความสามารถของรัฐย่อมกระทบต่อความมั่นคงในภาพรวมและยั่วยุให้รัฐอื่นเสริมสร้างกำลังของตน อย่างไรก็ตาม แม้อุทธศาสตร์เชิงรับจะเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามที่สั่นคลอนความมั่นคงของรัฐ การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยคุกคามด้วยการเพิ่มพูนศักยภาพด้านความมั่นคงอาจสร้างความหวาดระแวงแก่รัฐอื่นอย่างคาดไม่ถึงและก่อให้เกิดสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกตลอดจนปฏิบัติการโต้ตอบจากสังคมระหว่างประเทศที่ตระหนักในความปลอดภัยของตน จึงกล่าวได้ว่าการเสริมสร้างความมั่นคงเชิงรับอาจส่งผลกระทบต่อรัฐอื่นในทางกลับกัน

สหรัฐอเมริกาเป็นรัฐมหาอำนาจนอกภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกซึ่งครอบครองสถานะความเป็นเจ้าโลกมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง โดยในอดีตนักวิชาการฝ่ายสังคมนิยมใหม่หลายท่านต่างลงความเห็นว่าสหรัฐอเมริกาควรดำเนินนโยบายในฐานะผู้ถ่วงดุลอำนาจนอกชายฝั่ง (Offshore balancer) แทนการขยายอำนาจ เนื่องด้วยตระหนักถึงปฏิกิริยาตอบโต้พร้อมเกรงว่ารัฐที่ได้รับผลกระทบจากการขยายอำนาจจะก่อตั้งพันธมิตรเพื่อถ่วงดุลอันจะเป็นอุปสรรคต่อสหรัฐอเมริกาในอนาคต อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่มุ่งเป้าไปยังพื้นที่ที่ตอบสนองด้านผลประโยชน์แห่งตน ซึ่งสหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายทางการทูตเพื่อกระชับความสัมพันธ์และเสริมสร้างความเป็นพันธมิตรแก่รัฐในภูมิภาคที่ตนเข้าไปมีส่วนร่วม ทั้งนี้ อินโด-แปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่สหรัฐอเมริกาตระหนักถึงความสำคัญ เนื่องด้วยมีพื้นที่ครอบคลุมชายฝั่งตะวันตกของอินเดียไปถึงมหาสมุทรแปซิฟิก ครอบคลุมเอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ออสเตรเลียและ

²⁷ Lobell, "Structural Realism/Offensive and Defensive Realism."

²⁸ Lobell, "Structural Realism/Offensive and Defensive Realism."

นิวซีแลนด์ ไปจนถึงหมู่เกาะแปซิฟิก²⁹ ทั้งยังเป็นพื้นที่ทางภูมิรัฐศาสตร์ซึ่งรัฐมหาอำนาจใหม่และคู่แข่งผู้ท้าทายสถานะในระเบียบระหว่างประเทศอย่างจีนกำลังให้ความสนใจตลอดจนความพยายามขยายอิทธิพลในภูมิภาค โดยเริ่มจากพฤติกรรมการอ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ซึ่งสร้างข้อขัดแย้งแก่รัฐในพื้นที่สถานการณ์ดังกล่าวสร้างแรงดึงดูดต่อสหรัฐอเมริกาให้เข้ามามีส่วนร่วมเพราะไม่เพียงแต่ตอบโต้พฤติกรรมของจีนเท่านั้น แต่การดำเนินนโยบายดังกล่าวจะสามารถสร้างความเป็นรูปธรรมให้แก่การสนับสนุนเสรีภาพที่สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญตลอดจนสร้างความน่าเชื่อถือของตนในฐานะมหาอำนาจ

ผู้วิจัยตระหนักว่าทฤษฎีสัจนิยมเชิงป้องกันจะสามารถอธิบายพฤติกรรมการดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาและผลกระทบต่อความมั่นคงภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ในห้วงปี ค.ศ.2017-2023 โดยมีออสเตรเลียเป็นพันธมิตร เนื่องด้วยทฤษฎีดังกล่าวจะช่วยทำความเข้าใจท่าทีสหรัฐอเมริกาในบทบาทมหาอำนาจและการดำเนินนโยบายอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงอันเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด ทั้งนี้การดำเนินนโยบายดังกล่าวมีรากฐานจากการกระจายขีดความสามารถที่ไม่เท่ากันในสถานะอนาธิปไตยซึ่งส่งผลให้ระบระหว่างประเทศเกิดขั้วอำนาจขึ้น อีกทั้งความพยายามแผ่ขยายอิทธิพลของรัฐในภูมิภาคย่อมกระทบต่อความไม่มั่นคงของรัฐอื่นเช่นกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วหากรัฐซึ่งได้รับผลกระทบจากอิทธิพลดังกล่าวมีอำนาจไม่เพียงพอต่อการรับมือประเด็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้น สถานการณ์จะเหนี่ยวนำมหาอำนาจนอกพื้นที่ให้เข้ามามีบทบาทเพื่อถ่วงดุลอำนาจและรักษาเสถียรภาพในระบบระหว่างประเทศตลอดจนรักษาสถานะเดิมซึ่งตนพึงพอใจ

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) อันได้แก่ หนังสือ เอกสาร งานวิจัย บทความวิชาการ ข่าวและข้อมูลจากถึงความคิดที่นำเชื่อถือผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาและความสัมพันธ์กับประเทศออสเตรเลียอันส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ตลอดจนปฏิบัติการของจีนซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ที่รวบรวมเอกสารงานวิจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย ตัวอย่างเช่น JSTOR Lowy institute Scopus ASPI

ทั้งนี้ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลรวมถึงแจกแจงหมวดหมู่วรรณกรรมโดยใช้กรอบการวิเคราะห์สัจนิยมเชิงป้องกัน (Defensive Realism) เพื่อวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้รับและอธิบายพฤติกรรมสหรัฐอเมริกาในการดำเนินนโยบายต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกโดยมีออสเตรเลียเป็นพันธมิตร ตลอดจนผลกระทบของการดำเนินนโยบายดังกล่าวและนัยยะต่อการถ่วงดุลอำนาจกับจีน

²⁹ อาร์ม ตั้งนิรันดร, "อาเซียนวางตัวอย่างไร ภายใต้ศึกจีน-สหรัฐฯ," (July 8 2019), <https://www.the101.world/asean-outlook-on-the-indo-pacific>.

ระยะเวลาการศึกษา

ศึกษาการดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ระหว่างปี ค.ศ.2017–2023 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีการประกาศยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการออกเอกสารยุทธศาสตร์อันเกี่ยวข้องกับภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในเวลาต่อมา ตลอดจนเป็นระยะเวลาที่ในภูมิภาคดังกล่าวมีพลวัตและสถานการณ์อันเป็นที่น่าสนใจซึ่งสะท้อนบทบาทความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การประชุมซึ่งเกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศมหาอำนาจทั้งสี่และการจัดตั้งพันธมิตรไตรภาคีด้านความมั่นคง

โครงสร้างงานวิจัย

ผู้วิจัยจะแบ่งโครงสร้างงานวิจัยออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงที่มาของการดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาในการสร้างกรอบความร่วมมือเพื่อสกัดกั้นและปิดล้อมการแผ่อิทธิพลของจีนในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ในห้วงปี ค.ศ.2017-2023 โดยจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์งานวิจัย การทบทวนวรรณกรรม กรอบการวิเคราะห์ และระยะเวลาการศึกษา

ส่วนที่ 2 การดำเนินนโยบายความมั่นคงสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในห้วงปี ค.ศ. 2017–2023

ผู้วิจัยจะอธิบายถึงการดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ในห้วงปี ค.ศ.2017–2023 ผ่านเอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก พร้อมชี้ให้เห็นถึงยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาและความสัมพันธ์ต่อรัฐในภูมิภาคตลอดจนปฏิบัติการสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการพัฒนาในภาพรวมและการปรับยุทธศาสตร์ทางทะเลของจีนซึ่งถูกมองเป็นพฤติกรรมที่แสดงความต้องการเป็นมหาอำนาจและท้าทายต่อความมั่นคงในภูมิภาค อันเป็นสาเหตุให้สหรัฐอเมริกามุ่งความสนใจและดำเนินนโยบายเพื่อรับมือสถานการณ์ดังกล่าวโดยมีออสเตรเลียให้การสนับสนุน

ส่วนที่ 3 กรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงที่มาพร้อมยกตัวอย่างผลลัพธ์จากกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย ทั้งในรูปแบบความร่วมมือทางทหารตลอดจนการรับมือต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security: NTS) ที่เกิดขึ้นในบริเวณภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในห้วงปี ค.ศ.2017-2023

ส่วนที่ 4 ผลกระทบด้านความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

ผู้วิจัยจะอธิบายผลกระทบด้านความมั่นคงภายในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกจากยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาและความสัมพันธ์กับออสเตรเลีย ขณะเดียวกันผู้วิจัยจะวิเคราะห์บทบาทสหรัฐอเมริกาผ่านมุมมองสันนิยมนเชิงป้องกันเพื่อสนับสนุนข้อถกเถียงที่กล่าวว่าการดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามในระบบระหว่างประเทศ

ส่วนที่ 5 บทสรุป

ส่วนที่ 2

การดำเนินนโยบายความมั่นคงสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในห้วงปีค.ศ.2017–2023 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา

ในวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ.2017 ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ออกเอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ อันเป็นเอกสารสำคัญที่แสดงถึงจุดหมายและแนวทางการดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาพร้อมเป็นแนวทางแก่ผู้นำในหน่วยงานรัฐบาลสำหรับกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดังกล่าวต่อไป โดยใจความสำคัญประกอบด้วยข้อกังวลใจของทรัมป์และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติซึ่งสามารถแบ่งใจความหลักออกเป็นสี่ส่วน ได้แก่ 1) ปกป้องแผ่นดินสหรัฐอเมริกาอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอน 2) ส่งเสริมและสนับสนุนความรุ่งเรืองของสหรัฐอเมริกา 3) การใช้กำลังเพื่อรักษาและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และ 4) ยกย่องและขยายอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาแก่พื้นที่ในโลก³⁰

จากใจความดังกล่าวส่งผลให้ตัวแสดงหลักของรัฐบาลกลางซึ่งประกอบด้วย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ ต้องวางแผนงานเพื่อสอดรับเป้าประสงค์หลักสองประการ คือ 1) ออกคำสั่งเพื่อขับเคลื่อนตัวแสดงหลักในลำดับถัดไป 2) ช่วยกำหนดลำดับความสำคัญสำหรับการจัดเตรียมงบประมาณและการปฏิบัติที่จะมาถึง จากใจความเอกสารซึ่งเกี่ยวข้องกับกระทรวงทั้งสามที่กล่าวมานั้นแสดงถึงนโยบายของทรัมป์ในการใช้เครื่องมืออันเกี่ยวข้องกับอำนาจแห่งชาติ ได้แก่ การทูต การทหาร และเศรษฐกิจ เพื่อกำหนดทิศทางสำหรับสหรัฐอเมริกาต่อไป โดยในหัวข้อการส่งเสริมและสนับสนุนความรุ่งเรืองของสหรัฐอเมริกากล่าวถึงอัตราการเจริญเติบโตของสหรัฐอเมริกาซึ่งมีเพียงสองเปอร์เซ็นต์และถือเป็นตัวเลขที่น้อยเมื่อเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตของจีน สหรัฐอเมริกามีแนวทางให้กองทัพเรือภายใต้กระทรวงกลาโหมเป็นหัวใจหลักในการรักษาอิสรภาพเส้นทางคมนาคมทางทะเลเพื่อคงไว้ซึ่งการค้าเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณทะเลจีนใต้ซึ่งจีนมีอิทธิพลเหนือพื้นที่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ขณะที่ในหัวข้อการใช้กำลังเพื่อรักษาและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ ทรัมป์ได้กล่าวถึงสิ่งที่ตนเรียกว่า การรักษาสันติภาพโดยสร้างความเข้มแข็ง (Preserving peace through strength) โดยเชื่อว่าสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องรักษาสถานะอันแข็งแกร่งบนเวทีโลกเนื่องจากกำลังเผชิญภัยคุกคามและความท้าทายต่อความมั่นคงของตนพร้อมระบุว่ารัสเซียและจีนถือเป็นผู้ทำชิ่งที่สำคัญ³¹ ด้วยเหตุนี้ ทรัมป์จึงให้ความสำคัญแก่การพัฒนาศักยภาพและความแข็งแกร่งของกองทัพ³² โดยมีนัยยะว่ากระทรวงการต่างประเทศควรดำเนินนโยบายการทูตเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และเสริมสร้างพันธมิตรในยุโรปและเอเชีย ขณะที่กระทรวงกลาโหมควรดำเนินการแลกเปลี่ยนทางทหารต่อไปและมีส่วนร่วมในการแสดงยุทธวิธีเพื่อแสดงขีดความสามารถ

³⁰ Donald J. Trump, "Introduction," in *National Security Strategy of the United States of America* (Washington, D.C.: The White House, 2017). 4.

³¹ Donald J. Trump, "Introduction." 2.

³² จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, "สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์." 90.

และแนวทางแก้ไขปัญหา³³ พร้อมกันนี้สหรัฐอเมริกา มีแนวทางสร้างความเข้มแข็งทางอวกาศและไซเบอร์ ทั้งหม่อมมีจุดประสงค์เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพตลอดจนความมั่นคงในระบบระหว่างประเทศโดยจะดำเนินงานร่วมกับพันธมิตรและหุ้นส่วนของสหรัฐอเมริกา

สำหรับการยกระดับและขยายอิทธิพลแก่พื้นที่ในโลกนั้น สหรัฐอเมริกามีความประสงค์จะรักษาสถานะมหาอำนาจของโลกโดยต่อต้านอำนาจที่กำลังผงาดขึ้นของรัสเซียและจีน เนื่องจากทั้งสองแสดงความท้าทายในการช่วงชิงอำนาจและอิทธิพลจากสหรัฐอเมริกา³⁴ โดยเมื่อกล่าวถึงยุทธศาสตร์อันเกี่ยวข้องกับภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกนั้น สหรัฐอเมริกามองว่าแม้ตนพยายามสร้างความร่วมมือกับจีนแต่พฤติกรรมของจีน อาทิเช่น การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและกลยุทธ์ทางการค้าอันส่งเสริมความทะเยอทะยานทางภูมิรัฐศาสตร์ ตลอดจนความพยายามสร้างฐานทัพในทะเลจีนใต้ซึ่งเป็นอันตรายต่อการค้าเสรีนั้นเป็นภัยคุกคามต่ออำนาจอิทธิพลของรัฐอื่นและบ่อนทำลายความมั่นคงในภูมิภาค ด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรจึงมีความสำคัญต่อการตอบสนองภัยคุกคามร่วมกัน นอกจากนี้เอกสารยังกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัฐในภูมิภาค ตัวอย่างเช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ และไทย³⁵ ในแง่เศรษฐกิจนั้นแม้สหรัฐอเมริกาคงถอนตัวจากหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (TPPP) ทรมั้ยยังคงเล็งเห็นศักยภาพของภูมิภาคในการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการทูตซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุถึงความมั่นคงและเสถียรภาพที่ดีขึ้น พร้อมใช้ประโยชน์จากความร่วมมือทวิภาคีทางเศรษฐกิจอันเป็นประโยชน์ต่อสหรัฐอเมริกาให้สามารถเคลื่อนไหวทางการค้าอย่างมีประสิทธิภาพในภูมิภาค³⁶ ตลอดจนสนับสนุนพันธมิตรอย่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เพื่อลดความเปราะบางต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจและภัยพิบัติทางธรรมชาติ³⁷ ในแง่การทหารและความมั่นคงนั้น สหรัฐอเมริกาจะขับเคลื่อนเพื่อแสดงขีดความสามารถการป้องปรามและใช้กำลังเพื่อเอาชนะคู่แข่งภูมิภาคที่มีความจำเป็น ตลอดจนกระชับความสัมพันธ์และกระตุ้นการพัฒนาเครือข่ายการป้องกันร่วมกับพันธมิตร

จากใจความยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติปี 2017 ต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก บ่งชี้ว่าสหรัฐอเมริกามองสิ่งที่ท้าทายต่อผลประโยชน์ของตนและพันธมิตรมากที่สุด ได้แก่ การแข่งขันอันเพิ่มสูงขึ้นบนความต่างของวิสัยทัศน์ระหว่างความเป็นเสรีและการกดขี่ ซึ่งจะกระทบต่อระเบียบระหว่างประเทศในอนาคต เนื่องด้วยมีมหาอำนาจใหม่กำลังสั่นคลอนระเบียบที่เป็นอยู่โดยแสวงหาอำนาจผ่านการคุกคามผู้อื่น อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาไม่มองการแข่งขันดังกล่าวเป็นข้อขัดแย้ง ทั้งนี้ตนและพันธมิตรเชื่อว่าการเสริมสร้างค่านิยมซึ่งสนับสนุนความก้าวหน้าในภูมิภาค คือวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกัน

³³ Weaver, "The 2017 National Security Strategy of the United States." 65.

³⁴ Weaver, "The 2017 National Security Strategy of the United States." 66.

³⁵ Donald J. Trump, "The strategy in a regional context." 46.

³⁶ Weaver, "The 2017 National Security Strategy of the United States." 66.

³⁷ Donald J. Trump, "The strategy in a regional context." 47.

ความขัดแย้ง³⁸ เป็นเหตุให้เอกสาร Free and Open Indo-Pacific Advancing a Shared Vision ที่ประกาศโดยทรัมป์ในวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ.2019 ได้กล่าวถึงบทบาทสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกว่า รัฐบาลจะดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนค่านิยมในภูมิภาค โดยมีหลักสำคัญสี่ประการ ได้แก่ 1) การเคารพอธิปไตยและอำนาจอธิปไตยของทุกชาติ 2) การระงับข้อพิพาทอย่างสันติ 3) การค้าเสรีและเป็นธรรมร่วมกันโดยอาศัยการลงทุนแบบเปิด ข้อตกลงที่โปร่งใส และความเชื่อมโยง 4) การยึดมั่นในกฎหมายระหว่างประเทศรวมทั้งเสรีภาพการเดินเรือและห้วงอากาศ โดยสหรัฐอเมริกากำลังเสริมสร้างความเข้มแข็งและกระชับความสัมพันธ์กับรัฐในภูมิภาคที่มีค่านิยมร่วมกัน พร้อมกล่าวถึงออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ และไทย ซึ่งเป็นพันธมิตรในการช่วยรักษาสันติภาพและความมั่นคงตลอดมา³⁹ สำหรับประเด็นความร่วมมือเพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงนั้น สหรัฐอเมริกามุ่งเน้นการพัฒนาโดยแบ่งเป็นสามประเด็น คือ 1) ความร่วมมือด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ 2) การรักษาความมั่นคงทางทะเลและการมีส่วนร่วมในภูมิภาคของกำลังป้องกันชายฝั่งของสหรัฐอเมริกา 3) ความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการป้องกันการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์และความช่วยเหลือในการรับมือต่อภัยพิบัติ⁴⁰

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2022 สหรัฐอเมริกาภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดีโจ ไบเดน ออกเอกสารยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Strategy of The United States) อันมีใจความว่า สหรัฐอเมริกาจะดำเนินตามวัตถุประสงค์ทั้งห้าประการผ่านความร่วมมือกับพันธมิตรตลอดจนสถาบันระดับภูมิภาค ได้แก่ 1) ยกระดับภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง โดยรัฐบาลในแต่ละรัฐต้องสามารถตัดสินใจได้เองโดยอิสระ อันเป็นไปตามพันธกรณีของรัฐภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งมีการบริหารปกครองน่านน้ำ น่านฟ้า และพื้นที่ที่ใช้ร่วมกันตามหลักกฎหมาย 2) พัฒนาสัมพันธภาพทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค โดยร่วมมือกันสร้างขีดความสามารถและยกระดับส่วนที่จำเป็นให้ทันสมัยผ่านโครงข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและส่งเสริมซึ่งกันและกัน 3) ขับเคลื่อนความมั่งคั่งของภูมิภาค โดยเสนอกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบพหุภาคี พัฒนาแนวทางการค้า ยกย่องห่วงโซ่อุปทาน และช่วยเหลือหุ้นส่วนในการลดช่องว่างด้านโครงสร้างพื้นฐานของภูมิภาค 4) เสริมสร้างความมั่นคงของภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก โดยเพิ่มความสามารถการปกป้องผลประโยชน์ตลอดจนยับยั้งการรุกรานและตอบโต้การบังคับที่กระทำต่อดินแดนของสหรัฐอเมริกา รวมถึงพันธมิตรและหุ้นส่วนของตน ทั้งยังมุ่งให้ความสำคัญกับจุดแข็งหนึ่งเดียวคือ เครือข่ายพันธมิตรและหุ้นส่วนด้านความมั่นคง 5) สร้างความพร้อมรับมือต่อภัยคุกคามข้ามชาติในระดับภูมิภาค โดยร่วมกับหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาเป้าหมายปีค.ศ.2030 และ 2050 รวมถึงยุทธศาสตร์และแผนงานเพื่อจำกัดไม่ให้อุณหภูมิโลกเพิ่มขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส พร้อมเปลี่ยนผ่านสู่อนาคตที่การปล่อยก๊าซเรือน

³⁸ Donald J. Trump, "A Shared Vision," in *A Free and Open Indo-Pacific: Advancing a shared vision* (U.S. Department of State, 2019). 5.

³⁹ Donald J. Trump, "A Shared Vision." 6.

⁴⁰ ปภากรณ วรสถิตย์, "เกร็ดความรู้เกี่ยวกับ A Free and Open Indo-Pacific Advancing a Shared Vision." 78.

กระจุกสุทธิเป็นศูนย์ ตลอดจนช่วยยุติการระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 และสร้างความพร้อมรับมือต่อภัยคุกคามร่วมกัน⁴¹

เมื่อพิจารณาเอกสารสำคัญทั้งสามชิ้นข้างต้นพบว่า สหรัฐอเมริกามุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อความร่วมมือกับรัฐในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีประกอบกับมีค่านิยมในแนวทางตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งออสเตรเลียซึ่งถูกกล่าวถึงอยู่บ่อยครั้งในเอกสารยุทธศาสตร์ตั้งแต่ปีค.ศ. 2017 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกไม่เพียงกล่าวถึงออสเตรเลียเท่านั้น แต่รวมถึงรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในแง่ความเป็นพหุภาคีซึ่งมีองค์ประกอบความร่วมมือระดับภูมิภาคอย่างสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนให้ความร่วมมือ นอกจากนี้เอกสารยังกล่าวถึงการผูกมิตรกับรัฐในภูมิภาค ตัวอย่างเช่น การกระชับความสัมพันธ์กับฟิลิปปินส์และไทยซึ่งเป็นพันธมิตรและตลาดการค้าที่สำคัญแก่สหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอาเซียน⁴² ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นภาพการดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างซึ่งเชื่อมโยงกับรัฐในภูมิภาคดังกล่าวต่อไป

ความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับรัฐในภูมิภาค

จากข้อความในเอกสาร A Free and Open Indo-Pacific ค.ศ.2019 ที่กล่าวว่าอาเซียนตั้งอยู่ในศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของอินโด-แปซิฟิกและเปรียบดังศูนย์กลางทางวิสัยทัศน์แก่สหรัฐอเมริกา อาเซียนจึงเสมือนศูนย์กลางของสถาปัตยกรรมทางพหุภาคีในภูมิภาค เนื่องด้วยสามารถผลักดันประเด็นปัญหาทางการเมืองและความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นเป้าหมายสำคัญลำดับแรกในการลงทุนของสหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในปีค.ศ.2018⁴³ ข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับทัศนะของ Anu anwar นักวิจัยแห่งศูนย์ศึกษาความมั่นคงแห่งเอเชียแปซิฟิก ซึ่งกล่าวถึงอาเซียนในภาพรวมว่า “อาเซียนเป็นกลุ่มบูรณาการของประชากรกว่าครึ่งของหนึ่งพันล้านคน จึงถือเป็นกำลังทางเศรษฐกิจที่สำคัญในการถ่วงดุลอิทธิพลกับอินเดียและจีน” ขณะที่ คุณกวี จงกิจถาวร นักวิจัยอาวุโสสถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายของอาเซียนต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ตัวอย่างเช่น “เน้นการเจรจาและความร่วมมือแทนที่การแข่งขัน เคารพกฎหมายระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองแก่ทุกคน” นั้น สอดคล้องอย่างกว้างขวางกับยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาต่อภูมิภาคนี้ โดย Anwar ยังเห็นว่าตำแหน่งภูมิรัฐศาสตร์ของอาเซียนจะสามารถสนับสนุนผลประโยชน์สหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิก โดยการปกป้องภูมิภาคผ่านการถ่วงดุลอำนาจ รักษาเสถียรภาพและกฎระเบียบ⁴⁴ พร้อมกันนี้ ยังมี

⁴¹ The White House, "Our Indo-Pacific Strategy," in *Indo-Pacific Strategy of the United States* (Washington, D.C.: The White House, 2022).

⁴² Donald J. Trump, "The strategy in a regional context." 46.

⁴³ Donald J. Trump, "Engaging Partners and Regional Institutions." 6-7

⁴⁴ Chongkittavorn and Anwar, *Strengthening US Relations with ASEAN A Critical Element of the US Indo-Pacific Strategy*.

ตัวอย่างความร่วมมือด้านความมั่นคงซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การฝึกผสมทางเรือระหว่าง กองทัพเรือในภูมิภาคอาเซียนและกองทัพเรือสหรัฐอเมริกา (ASEAN-U.S. Maritime Exercise: AUMEX) ในเดือนกันยายน ค.ศ.2019 โดยมีไทยเป็นเจ้าภาพ ซึ่งถือเป็นการฝึกในลักษณะพหุภาคี ครั้งแรกระหว่างอาเซียนและสหรัฐอเมริกา⁴⁵ จึงกล่าวได้ว่าอาเซียนเป็นอีกหนึ่งพันธมิตรด้านความมั่นคง ที่สหรัฐอเมริกาให้ความสนใจ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับรัฐในภูมิภาคพบว่า ฟิลิปปินส์เป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียนที่มีความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกา โดยในด้านสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม นั้น ฟิลิปปินส์เป็นส่วนหนึ่งในแถลงการณ์ร่วมอาเซียน-สหรัฐอเมริกา ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามแก้ไขปัญหาภายใต้สนธิสัญญากรอบสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งยังจับมือกับองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) ในโครงการอาหารเพื่อความก้าวหน้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงผลผลิตทางการเกษตรและการค้า รวมถึงเข้าร่วมกับหน่วยงานความร่วมมือทางการเงินเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในเรื่องเครดิตการค้าประกันเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมประมงที่ยั่งยืน⁴⁶ ด้านสาธารณสุข ฟิลิปปินส์ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากสหรัฐอเมริกาเพื่อรับมือกับปัญหาโรคระบาดโควิด-19 เป็นจำนวน 47 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴⁷ ด้านการทูต ฟิลิปปินส์ถือเป็นหนึ่งในรัฐที่ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเดินทางมาเยี่ยมบ่อยที่สุดในห้วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา⁴⁸ และในด้านความมั่นคงที่ได้รับสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาในการเสริมสร้างขีดความสามารถและการตระหนักรู้ผ่านการฝึก การให้คำแนะนำ และการประชุมเชิงปฏิบัติการภายใต้กรอบการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง (ARF)⁴⁹

สหรัฐอเมริกายังกล่าวถึงไทยในเอกสารยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก สำหรับความสัมพันธ์และการเป็นรัฐพันธมิตร ซึ่งหนึ่งในจุดเริ่มต้นความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกานั้น เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในห้วงสงครามเย็นจากการออกแถลงการณ์ร่วม ถันต-รัสก์ ระหว่าง พ.อ. (พิเศษ) ถันต คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยกับนายดีน รัสก์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (Thanat-Rusk Joint Communique) อันมีใจความว่า สหรัฐอเมริกาถือเอาความมั่นคงของไทยเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง และพร้อมจะต่อต้านการรุกรานตลอดจนการ

⁴⁵ "ทร.อาเซียน-สหรัฐ เสริมสันติภาพ AUMX 2019," Benar News, 2019, <https://www.benarnews.org/thai/news/190906-TH-aumx-09062019130514.html>.

⁴⁶ East-West, ASEAN MATTERS FOR AMERICA MATTERS FOR ASEAN. 8-9.

⁴⁷ East-West, ASEAN MATTERS FOR AMERICA MATTERS FOR ASEAN. 14.

⁴⁸ East-West, ASEAN MATTERS FOR AMERICA MATTERS FOR ASEAN. 15.

⁴⁹ East-West, ASEAN MATTERS FOR AMERICA MATTERS FOR ASEAN. 16.

บ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นอันตรายต่อไทย⁵⁰ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ลดบทบาทลงในเวลาต่อมา เนื่องด้วยสถานการณ์การเมืองภายในของไทยในห้วงปีค.ศ.2014 กระทั่งเดือนมกราคม ปีค.ศ.2017 ภายหลังจากการทำการสวามิภักดิ์เพื่อเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี ทำให้เกิดสัญญาณกระชับความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับไทยอีกครั้ง⁵¹ โดยผ่านกรอบความร่วมมืออันรวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเลโดยเสริมสร้างขีดความสามารถทางทะเลและโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพอันหลากหลาย ตัวอย่างเช่น โลจิสติกส์ การวิจัยอุตสาหกรรมทางทหาร และการประสานงานด้านความเคลื่อนไหวของอากาศยานบุคคลและสินค้า⁵² นอกเหนือจากนี้ ไทยยังมีความโดดเด่นในด้านการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีจำนวนตัวเลขเยอะที่สุดเมื่อเทียบกับสมาชิกอื่นในอาเซียน อีกทั้งในด้านการศึกษา ไทยถือเป็นอันดับหนึ่งในสมาชิกอาเซียนที่นักศึกษาสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาภายในรัฐ⁵³

นอกเหนือจากฟิลิปปินส์และไทยที่เป็นตัวอย่างของสมาชิกอาเซียนแล้ว ยังมีนิวซีแลนด์ซึ่งเป็นพันธมิตรในภูมิภาคที่ถูกกล่าวถึง โดยจุดเริ่มต้นความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกาและนิวซีแลนด์อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์หวั่นเกรงการกลับมาของญี่ปุ่นในการแสวงหาอำนาจจากการเป็นผู้พ่ายแพ้สงครามดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นกับเยอรมนีจากกรณีสนธิสัญญาแวร์ซาย ทั้งสองรัฐจึงต้องการรับรองความปลอดภัยโดยจัดตั้งสนธิสัญญาแอนซัส (ANZUS) หรือสนธิสัญญาความมั่นคงและความร่วมมือทางทหารโดยมีสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมในภาคีดังกล่าว⁵⁴ ซึ่งในเวลาต่อมา นโยบายต่อต้านนิวเคลียร์ของนิวซีแลนด์ส่งผลให้ความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกาและนิวซีแลนด์ถูกลดบทบาทลงไปนับตั้งแต่ปีค.ศ.1986 กระทั่งภายหลังจากนายบารัค โอบามา เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาพร้อมดำเนินนโยบายปรับสมดุลสู่เอเชีย (Pivot to Asia) ทำให้ความสัมพันธ์แบบทวิภาคีของทั้งสองรัฐกลับมามีบทบาทอีกครั้งในแง่ความร่วมมือด้านความมั่นคงบริเวณพื้นที่แปซิฟิกใต้ ตลอดจนร่วมสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตัวอย่างเช่น ข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership: TPP) ซึ่งนิวซีแลนด์มีบทบาทสำคัญ⁵⁵ นอกจากนี้ในเอกสารยุทธศาสตร์ทั้งสามที่อ้างมาข้างต้นนั้น นิวซีแลนด์ยังถูกกล่าวถึงในแง่การเป็นหนึ่งในพันธมิตรชั้นนำระดับภูมิภาคที่มีความสัมพันธ์ยาวนานกับ

⁵⁰ จุลชีพ ชินวรรณ, "นโยบายต่างประเทศของไทยในช่วงสงครามเย็น," in 5 ทศวรรษการต่างประเทศไทย จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536). 125-126.

⁵¹ Chongkittavorn, *The Thailand-U.S. Defense Alliance in U.S.-Indo-Pacific Strategy*. 4.

⁵² Chongkittavorn, *The Thailand-U.S. Defense Alliance in U.S.-Indo-Pacific Strategy*. 5.

⁵³ East-West, *ASEAN MATTERS FOR AMERICA MATTERS FOR ASEAN*. 32,35.

⁵⁴ Andrew Davies and Peter Jennings, "Introduction," in *Expanding alliance ANZUS cooperation and Asia-Pacific security* (Australia: Australian Strategic Policy Institute, 2014). 5.

⁵⁵ Bruce Vaughn, *New Zealand: U.S. Security Cooperation and the U.S. Rebalancing to Asia Strategy* (Congressional Research Service, March 8 2013). 1.

สหรัฐอเมริกา ซึ่งสนับสนุนการดำเนินงานด้านสันติภาพและความมั่นคงเสมอมา⁵⁶⁵⁷ สหรัฐอเมริกาจึงมุ่งขยายกรอบความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การต่อต้านการประมงผิดกฎหมายและไร้การควบคุม การรักษาความปลอดภัยของแร่ธาตุสำคัญในห่วงโซ่อุปทาน และการพัฒนาความร่วมมือด้านธรรมาภิบาล⁵⁸ ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับอาเซียนตลอดจนรัฐตัวอย่างในข้างต้นชี้ให้เห็นความพยายามของสหรัฐอเมริกาต่อการเข้ามามีบทบาทในภูมิภาค

ความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับออสเตรเลีย

ออสเตรเลียเป็นพันธมิตรที่มั่นคงและมีความสัมพันธ์ร่วมกับสหรัฐอเมริกาอย่างยาวนาน ซึ่งทั้งสองมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันหลายด้าน ตัวอย่างเช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางสารสนเทศ การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัย และความร่วมมือด้านการปฏิบัติการทางทหาร โดยออสเตรเลียถูกกล่าวถึงในเอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติสหรัฐอเมริกา ค.ศ.2017 หัวข้อยุทธศาสตร์ในบริบทภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกว่าเป็นรัฐร่วมต่อสู้เคียงข้างสหรัฐอเมริกาในทุกข้อขัดแย้งสำคัญของโลก นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 ตลอดจนถึงการใช้ข้อตกลงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงซึ่งสนับสนุนผลประโยชน์ร่วมกันและปกป้องค่านิยมประชาธิปไตยทั่วทั้งภูมิภาค⁵⁹ ต่อมาในเอกสาร A Free and Open Indo-Pacific ค.ศ.2019 ได้กล่าวว่า สหรัฐอเมริกากำลังเสริมสร้างความเข้มแข็งและกระชับความร่วมมือกับรัฐที่มีค่านิยมเดียวกัน โดยตนให้ความสำคัญแก่ออสเตรเลียในความร่วมมือพหุภาคีร่วมกับญี่ปุ่นและอินเดีย รวมถึงพัฒนากรอบความร่วมมือทวิภาคีโดยมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การดำเนินงานร่วมกันเพื่อต่อต้านการประมงผิดกฎหมายและไร้การควบคุม ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และอวกาศ⁶⁰ ตลอดจนถึงหัวข้อการประกันสันติภาพและความปลอดภัยที่กล่าวถึงการประสานงานเพื่อสร้างขีดความสามารถทางไซเบอร์ในภูมิภาคสำหรับตอบโต้อาชญากรรมและภัยคุกคามข้ามชาติในรูปแบบไซเบอร์โดเมน⁶¹ อีกทั้งเอกสาร Indo-Pacific Strategy of The United States ค.ศ.2022 ยังกล่าวว่าสหรัฐอเมริกาต้องการกระชับความสัมพันธ์กับรัฐในภูมิภาคด้วยสนธิสัญญาพันธมิตรที่ผูกพันแน่นหนาเพื่อวางรากฐานด้านความมั่นคงที่ช่วยให้รัฐประชาธิปไตยในภูมิภาคเจริญรุ่งเรืองซึ่งออสเตรเลียคือหนึ่งในรัฐดังกล่าว⁶² โดยในวัตถุประสงค์การเสริมสร้างความมั่นคงภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกนั้น สหรัฐอเมริกายืนยันบทบาทด้านความมั่นคงในการสนับสนุนสันติภาพ ความมั่นคง เสถียรภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค ซึ่งมีการป้องปรามแบบบูรณาการเป็นเสาหลักในแนวทางปกป้องผลประโยชน์ ยับยั้งการรุกรานและตอบโต้การบีบบังคับที่กระทำต่อดินแดน

⁵⁶ Donald J. Trump, "The strategy in a regional context." 46.

⁵⁷ Donald J. Trump, "The strategy in a regional context." 46.

⁵⁸ The White House, "Our Indo-Pacific Strategy." 9.

⁵⁹ The White House, "Our Indo-Pacific Strategy." 9.

⁶⁰ Donald J. Trump, "Engaging Partners and Regional Institutions." 8-11.

⁶¹ Donald J. Trump, "Ensuring Peace and Security." 22.

⁶² The White House, "The Indo-Pacific's promise." 4.

สหรัฐอเมริกา รวมถึงพันธมิตรในหุ้นส่วน ซึ่งสหรัฐอเมริกาถือเอาเครือข่ายพันธมิตรและหุ้นส่วนความมั่นคงเป็นจุดแข็งหนึ่งเดียวที่ไม่มีสิ่งใดเทียบเคียง โดยสำหรับออสเตรเลียนั้นสหรัฐอเมริกามีแนวทางส่งเสริมสายสัมพันธ์ด้านความมั่นคงร่วมกับหุ้นส่วนนอกภูมิภาค กล่าวคือ การประสานพันธมิตรในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกและยุโรปผ่านหุ้นส่วนไตรภาคีด้านความมั่นคงระหว่างออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกาในนาม AUKUS⁶³ ซึ่งในหัวข้อการเสริมกำลังป้องปรามได้กล่าวต่อว่า สหรัฐอเมริกาจะส่งเสริมความมั่นคงในภูมิภาคโดยริเริ่มพัฒนาขีดความสามารถ แนวคิดปฏิบัติการทางยุทธการ กิจกรรมทางทหาร โครงการริเริ่มด้านอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศ และการจัดวางกำลังให้ยืดหยุ่นเพื่อพร้อมรับมือยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาจะดำเนินการผ่าน AUKUS เพื่อส่งมอบเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์แก่กองทัพเรือออสเตรเลียโดยเร็วที่สุด⁶⁴

มุมมองออสเตรเลียต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

จากข้อความในเอกสารยุทธศาสตร์ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์สหรัฐอเมริกากับออสเตรเลียบ่งชี้ว่า สหรัฐอเมริกามุ่งกระชับความสัมพันธ์ร่วมกับออสเตรเลียในฐานะพันธมิตรผู้มีความคิดตรงกันและให้ความร่วมมือมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้ เมื่อศึกษามุมมองออสเตรเลียต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกพบว่า ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกได้รับความสนใจจากออสเตรเลียเป็นอย่างมากในห้วงปีค.ศ.2017-2023 โดยย้อนไปในปีค.ศ.2005 ออสเตรเลียเริ่มกล่าวถึงอินโด-แปซิฟิกในเอกสารราชการภายในและผลงานสะท้อนทางวิชาการจากการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก กระทั่งปีค.ศ.2012 รัฐบาลได้ออกสมุดปกขาวศตวรรษแห่งเอเชียซึ่งกล่าวถึงทางเลือกในการทดแทนภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และในปีค.ศ.2013 สมุดปกขาวกระทรวงกลาโหมได้ระบุคำจำกัดความอินโด-แปซิฟิกในฐานะภูมิภาคอันเป็นผลประโยชน์เชิงกลยุทธ์ของรัฐซึ่งเป็นแนวทางให้แก่นโยบายรัฐบาลอนุรักษ์นิยมในเวลาต่อมา อีกทั้งในปีค.ศ.2017 สมุดปกขาวกระทรวงการต่างประเทศขยายความภูมิภาคดังกล่าวว่ามีส่วนช่วยกำหนดกรอบยุทธศาสตร์และนโยบายต่างประเทศ เนื่องจากแนวคิดเอเชีย-แปซิฟิกนั้นแยกพิจารณาอินเดียออกจากมหาสมุทรอินเดียซึ่งทั้งคู่เป็นพื้นที่ผลประโยชน์ของออสเตรเลียตลอดจนเป็นภูมิภาคที่มีพลวัตในห้วงปลายทศวรรษที่ยี่สิบเป็นต้นมา ความพยายามเสนอแนวคิดเพื่อทดแทนภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกของออสเตรเลียในครั้งนี้ส่งผลให้ระยะระหว่างประเทศตระหนักถึงความเป็นภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในมุมมองออสเตรเลียนั้นภูมิภาคดังกล่าวเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ซึ่งมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างรัฐ เพราะประกอบด้วยสองมหาสมุทรซึ่งสำคัญต่อกิจการทางทะเลและการขนส่งพลังงาน ภูมิภาคดังกล่าวจึงได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางและเป็นพื้นที่แข่งขันระหว่างหลายชั่วอำนาจในการเข้ามามีบทบาท โดยออสเตรเลียตระหนักถึงอิทธิพลที่เพิ่มขึ้นของจีนในภูมิภาคและความจำเป็นต่อการสร้างสมดุลแห่งอำนาจเพื่อรักษาเสถียรภาพและความมั่นคง พร้อมทั้งตระหนักถึงการรักษาบทบาทมหาอำนาจกลางในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือรัฐในแปซิฟิกใต้ ข้อกังวลดังกล่าวส่งผล

⁶³ The White House, "Our Indo-Pacific Strategy." 12-13.

⁶⁴ The White House, "Indo-Pacific Action Plan." 15.

ให้การดำเนินนโยบายภายใต้การบริหารงานโดยนายกรัฐมนตรีสกอตต์ มอร์ริสันในห้วงปีค.ศ.2018-2022 จุดชนวนแรงตึงเครียดในความสัมพันธ์กับจีน ซึ่งสร้างความไม่สบายใจแก่ประชาชนชาวออสเตรเลียถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัย กระทั่งการเปลี่ยนผ่านรัฐบาลในห้วงเดือนพฤษภาคม ปีค.ศ. 2022 นายแอนโทนี อัลบานีส นายกรัฐมนตรีจากพรรคแรงงานออสเตรเลีย ได้ประกาศแนวทางการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของออสเตรเลีย พร้อมให้ความสนใจต่อประเด็นปัญหาโลกร้อนซึ่งแนวทางดังกล่าวสร้างความสนใจต่อผู้ติดตามสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคต่อไป

แม้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตลอดจนแนวทางการดำเนินนโยบายที่ต่างกันระหว่างสองผู้นำ เมื่อพิจารณาแนวคิดอินโด-แปซิฟิกในมุมมองของออสเตรเลียพบว่า ออสเตรเลียให้ความสำคัญในการสร้างสมดุลอำนาจทางภูมิภาค กล่าวคือ ออสเตรเลียกังวลต่อสถานะตนในการเป็นผู้รับรองความปลอดภัยแก่รัฐบริเวณแปซิฟิกใต้ เนื่องจากจีนบรรลุข้อตกลงทางการค้าและความมั่นคงร่วมกับหมู่เกาะโซโลมอน ส่งผลให้ออสเตรเลียตระหนักถึงการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาค จึงมุ่งสร้างสมดุลต่อจีนโดยกระชับความสัมพันธ์กับรัฐมหาอำนาจในรูปแบบความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี ตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา และไม่เพียงสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ออสเตรเลียยังสนับสนุนสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) หรือกลุ่มรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในบทบาทตัวแสดงและศูนย์กลางทางการเมืองผู้ขับเคลื่อนเวทีภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกเพื่อป้องกันจีนจากการเป็นอำนาจหนึ่งเดียวในพื้นที่ ทั้งนี้ ความหลากหลายทางทัศนะส่งผลให้รัฐในอาเซียนไม่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของออสเตรเลียได้ สถานการณ์ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในมุมมองของออสเตรเลียจึงเป็นที่น่าติดตามต่อไป⁶⁵⁶⁶

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าอินโด-แปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่มีความเชื่อมโยงและเป็นเวทีแสดงออกของออสเตรเลียต่อการแสดงบทบาทในภาพรวม เนื่องด้วยเป็นรัฐที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคและเชื่อมต่อกับมหาสมุทรสำคัญทั้งสองตลอดจนเป็นรัฐที่ใกล้เคียงเส้นทางเดินทะเลสำคัญ ออสเตรเลียจึงตระหนักในผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งเกี่ยวข้องกับภูมิภาคดังกล่าวไปพร้อมกับความกังวลถึงอิทธิพลของจีนที่อาจส่งผลกระทบต่อตน ซึ่งสอดคล้องยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาในแง่ความต้องการสร้างเสถียรภาพที่ยั่งยืนและเสรีภาพอันเปิดกว้างโดยปราศจากภัยคุกคาม ออสเตรเลียจึงดำเนินนโยบายเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์ของตนด้วยการสร้างความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา

ปฏิริยาสหรัฐอเมริกาต่อการพัฒนาและพฤติกรรมของจีน

จากเอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงสหรัฐอเมริกาในปีค.ศ.2017 ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของจีนในการเข้ามาแทนที่สหรัฐอเมริกาบริเวณภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ทั้งเรื่องการขยายขอบเขต

⁶⁵ Medcalf, "AN AUSTRALIAN VISION OF THE INDO-PACIFIC AND WHAT IT MEANS FOR SOUTHEAST ASIA." 53-60.

⁶⁶ Herve Lemahieu, "New government in Canberra: A reset for Australia's Indo-Pacific approach?," *Lowy Institute* (22 July 2022), <https://www.lowyinstitute.org/publications/new-government-canberra-reset-australia-s-indo-pacific-approach>.

รูปแบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยรัฐตลอดจนการจัดระเบียบภูมิภาคตามความพึงพอใจ⁶⁷ โดยการพัฒนากองทัพให้ทันสมัยอย่างรวดเร็วและสร้างกำลังทางทหารเพื่อจำกัดการเข้าถึงของสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลาวิกฤตและท้าทายความสามารถสหรัฐอเมริกาในการดำเนินงานอย่างอิสระบริเวณเขตการค้าสำคัญแม้ในสภาวะสันติ โดยจีนเชื่อว่าการกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ตนมีอิสระในภูมิภาคมากขึ้น⁶⁸ ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ James E. Fanell อดีตเจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองแห่งกองทัพเรือสหรัฐอเมริกาผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการและกองทัพเรือจีนที่ได้ตั้งข้อสังเกตว่าแม้จีนมีผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product: GDP) น้อยกว่าสหรัฐก็ตาม จีนยังคงให้ความสำคัญในการลงทุนด้านการพัฒนาทางทหารเพื่อแสดงแสนยานุภาพโดยส่วนใหญ่มุ่งไปที่กองทัพเรือแห่งกองทัพปลดแอกประชาชนจีน (People's Liberation Army Navy: PLAN)⁶⁹ โดยในเดือนธันวาคม ค.ศ.2015 ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประกาศการก่อตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นในกองทัพปลดแอกประชาชนจีน (People's Liberation Army) อันได้แก่ กองบัญชาการกองทัพบกแห่งกองทัพปลดแอกประชาชนจีน, กองกำลังจรวดแห่งกองทัพปลดแอกประชาชนจีน และกองกำลังสนับสนุนทางยุทธศาสตร์แห่งกองทัพปลดแอกประชาชนจีน ซึ่งทั้งสามหน่วยจะเข้าสมทบกับกองทัพเรือของจีน⁷⁰ และในต้นปีค.ศ.2017 ผู้บัญชาการกองเรือสหรัฐอเมริกาภาคพื้นแปซิฟิกส่งคำเตือนถึงสภาองเกรสว่า “การมีอยู่และอิทธิพลของกองทัพเรือจีนกำลังแผ่ขยาย” โดยได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่จากเครือข่ายที่ถูกสร้างขึ้นโดยยุทธศาสตร์ “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI)” ในปีค.ศ.2013 ซึ่งผลักดันให้เกิดการจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank: AIIB) ที่มุ่งเน้นสนับสนุนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและเป็นสถาบันการเงินพหุภาคีแห่งแรกที่จีนริเริ่ม⁷¹ ส่งผลให้จีนสามารถใช้บริษัทที่รัฐเป็นเจ้าของรวมถึงบริษัทเอกชนซึ่งมีความเชื่อมโยงทางการเมืองในการก่อสร้างท่าเรือเชิงพาณิชย์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ออกแบบมาเพื่อสามารถสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพเรือจีนได้ กล่าวคือ จีนดำเนินงานพัฒนาท่าเรือทั่วภูมิภาคโดยใช้หลักการพัฒนาเพื่อพลเรือนในลำดับแรกพร้อมแฝงนัยยะถึงการปรับเปลี่ยนเพื่อสนับสนุนทางการทหาร⁷² อีกทั้งในพิธีครบรอบ 90 ปี แห่งการก่อตั้งกองทัพปลดแอกประชาชนจีนในเดือนสิงหาคม ค.ศ.2017 สี จิ้นผิง ยังกล่าวสุนทรพจน์อันมีใจความว่า “จีนจะไม่ยอมให้บุคคลกลุ่มใด องค์กรหรือพรรคการเมืองใด เข้าแบ่งแยกดินแดนของจีนออกจากกันไม่ว่าด้วยรูปแบบไหนและเมื่อไหร่ก็ตาม จีนจะปกป้องอธิปไตย

⁶⁷ Donald J. Trump, "Preserve Peace Through Strength." 25.

⁶⁸ Donald J. Trump, "The strategy in a regional context." 46.

⁶⁹ Fanell, "China's global naval strategy and expanding force structure." 12-13.

⁷⁰ "จีนปฏิรูปฝ่ายทหาร จัดตั้ง 3 หน่วยงานใหม่ระดับ "กองทัพ", MGR online, 2016,

<https://mgronline.com/around/detail/9590000006563>.

⁷¹ อัครศรี พานิชสาส์น, "The Rise of China การเติบโตใหญ่ของจีน: ยุทธศาสตร์ BRI," in จีนคิดใหญ่มองไกล (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2562). 30-32.

⁷² Fanell, "China's global naval strategy and expanding force structure." 19.

ความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติอย่างถึงที่สุด”⁷³ และในปีเดียวกันยังประกาศแนวทางระบบสังคมนิยมอันมีเอกลักษณ์แบบจีนสำหรับยุคใหม่ของสี จิ้นผิง ซึ่งสะท้อนความมุ่งหมายเพื่อให้จีนกลับมาแข็งแกร่งและยิ่งใหญ่อีกครั้งตลอดจนประกาศยุทธศาสตร์และเป้าหมายระยะยาวต่อการพัฒนาอนาคตในอีก 30 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ เพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ดังกล่าวสี จิ้นผิง วางแนวทางการทหารและความมั่นคงโดยประกาศยุทธศาสตร์ทางทหารเพื่อปฏิรูปกองทัพตามแนวคิดเสริมสร้างกำลังทหารยุคใหม่ ได้แก่ การบูรณาการกองทัพร่วมกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดจนเพิ่มบทบาทด้านการต่างประเทศ พร้อมกันนี้แนวคิดดังกล่าวยังแสดงถึงแนวโน้มการพัฒนากองทัพเพื่อกิจการระหว่างประเทศ ซึ่งสามารถเป็นเครื่องมือในการป้องปรามและการทูตเชิงบังคับด้วยการสาธิตอำนาจมากกว่าใช้กำลังปฏิบัติการ⁷⁴

อย่างไรก็ตาม แม้ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในกิจการทหารจีนสร้างแรงสั่นสะเทือนต่อบริบทการคุกคามทางทะเลและอิทธิพลต่อรัฐอื่นในโลก จีนยังคงมองการกระทำดังกล่าวเป็นการทำเพื่อส่วนรวมเฉกเช่นเดียวกับแนวทางที่พรรคคอมมิวนิสต์ตนได้กระทำมาตลอดต่อเขตจีนแท้และเพื่อนบ้าน (ซินเกียงและทิเบต, กัมพูชาและลาว) ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกองกำลังทางทหาร การเมือง และเศรษฐกิจ โดยแนวทางดังกล่าวได้สอดคล้องตามสิ่งที่สี จิ้นผิง เรียกว่า “China Dream หรือ ความฝันแห่งชาติจีน”⁷⁵ ซึ่งถูกกล่าวถึงครั้งแรกระหว่างการเยี่ยมเยียนพิพิธภัณฑ์แห่งชาติจีน ณ กรุงปักกิ่ง ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.2012 อันมีใจความว่า “การฟื้นฟูความเจริญรุ่งเรืองของชาติจีนให้กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งคือความฝันที่ยิ่งใหญ่ของชนชาติจีน”⁷⁶ ท่ามกลางจุดยืนของจีนที่แสดงถึงความมุ่งหมายและเป้าประสงค์เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันนั้น สหรัฐอเมริกามองการขยายอำนาจดังกล่าวอาจนำไปสู่การครอบงำซึ่งคุกคามอำนาจอธิปไตยของรัฐในภูมิภาคและรัฐเหล่านี้กำลังเรียกร้องตนให้เป็นผู้นำอย่างยั่งยืนในการตอบสนองร่วมกันเพื่อรักษาและสนับสนุนระเบียบของภูมิภาคโดยเคารพในอำนาจอธิปไตยและเอกราช โดยสหรัฐอเมริกาถือเอาการกระทำของจีนเป็นการท้าทายข้อได้เปรียบทางภูมิรัฐศาสตร์และการแข่งขันทางผลประโยชน์ครั้งใหม่ สหรัฐอเมริกาจึงต้องยกระดับเกมการแข่งขันเพื่อรับมือกับความท้าทายดังกล่าวตลอดจนปกป้องผลประโยชน์และพัฒนาค่านิยมของตน⁷⁷ ยิ่งไปกว่านั้น กองทัพเรือจีนภายใต้การบูรณาการกองทัพอันสอดคล้องต่อวาทะกรรมความฝันแห่งชาติจีนยังถูกเปรียบเปรยว่าเป็นเสมือนดังหอกแหลมเพื่อใช้สำหรับแสวงหาความเป็นเจ้าโลกควบคู่ไปกับการอ้างไร่ซึ่งอำนาจอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ โดยในปี ค.ศ. 2018 จีนมีเรือรบผิวน้ำกว่า 330 ลำ และเรือดำน้ำ 66 ลำ รวมกำลังรบทางเรือใกล้เคียง 400 ลำ ขณะที่สหรัฐอเมริกามีกำลังรวม 283 ลำ ประกอบด้วยเรือรบผิวน้ำ 211 ลำ และเรือดำน้ำ 72 ลำ (ข้อมูล ณ วันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ.2018) ทำ

⁷³ “นัยสำคัญในพิธีครบรอบ 90 ปี การก่อตั้งกองทัพปลดแอกประชาชนจีน,” voathai, 2017, <https://www.voathai.com/a/china-peoples-liberation-army/3968746.html>.

⁷⁴ อัครศรี พานิชสาส์น, “จีนฝันอะไร : ความคิดสีจิ้นผิงยุทธศาสตร์ชาติจีน.”

⁷⁵ Fanell, “China’s global naval strategy and expanding force structure.” 13.

⁷⁶ อัครศรี พานิชสาส์น, “จีนฝันอะไร : ความคิดสีจิ้นผิงยุทธศาสตร์ชาติจีน.”

⁷⁷ Donald J. Trump, “Preserve Peace Through Strength.” 26-28.

ให้คาดการณ์ว่าในปีค.ศ.2030 กองทัพเรือจีนอาจมีกำลังรบทางเรือรวม 550 ลำ ซึ่งตัวเลขดังกล่าวถูกหยิบยกขึ้นเป็นหัวข้อถกเถียงทั้งในรัฐสภาและกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา⁷⁸ อาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของสหรัฐอเมริกาและจีนนั้นสะท้อนถึงธรรมชาติของรัฐในนิยามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ ซึ่งกล่าวว่ารัฐเป็นหน่วยสำคัญที่สุดและมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศอันมีข้อจำกัด กล่าวคือ ทั้งสองต่างเป็นอิสระต่อกันโดยไม่มีลำดับชั้นและไม่อยู่ภายใต้อำนาจศูนย์กลางใด จึงต้องพึ่งพาตนเองเพื่อแสวงหาความอยู่รอด ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาและจีนถือเป็นรัฐในระบบระหว่างประเทศที่มีขีดความสามารถสำหรับการพึ่งพาตนเองในระดับสูงทั้งในด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี ส่งผลให้ทั้งสองเป็นมหาอำนาจในแบบแผนระหว่างประเทศโดยสหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจเดิมซึ่งกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายจากรัฐที่มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดพร้อมวิสัยทัศน์อันมุ่งมั่นดังเช่นจีน โดยจีนนั้นเลือกดำเนินงานที่แสดงให้เห็นว่าการจะนำมาซึ่งความมั่นคงของรัฐจำเป็นต้องพัฒนาและยกระดับขนาดกองทัพให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะรับประกันอธิปไตยและความมั่นคงได้ ขณะที่สหรัฐอเมริกาในฐานะผู้ครองความเป็นมหาอำนาจมายาวนานได้เฝ้ามองและติดตามการพัฒนาดังกล่าวของจีนอย่างใกล้ชิดพร้อมทั้งตระหนักว่าการเสริมสร้างด้านความมั่นคงของจีนอาจนำไปสู่อิทธิพลซึ่งสิ้นคลอนเสถียรภาพและความมั่นคงได้ในอนาคต

ต่อมาในปีค.ศ.2019 จีนถูกกล่าวถึงอีกครั้งในบริบทภัยคุกคามทางไซเบอร์ โดยในเอกสาร A Free and Open Indo-Pacific Advancing a Shared Vision หัวข้อการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงได้กล่าวว่าสหรัฐอเมริกาทือเอาภัยคุกคามทางไซเบอร์เป็นภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติอันแรงด่วนที่สุด ซึ่งตนกำลังยกระดับการสนับสนุนแก่พันธมิตรในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกเพื่อปกป้องเครือข่ายพร้อมตอบโต้กิจกรรมทางไซเบอร์อันเป็นอันตรายต่อรัฐ โดยจีนเป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่มุ่งหมายต่อการขโมยเงิน ทรัพย์สินทางปัญญาตลอดจนข้อมูลประเภทละเอียดอ่อน พร้อมกันนี้ สหรัฐอเมริกาประสานงานกับพันธมิตรผู้ร่วมแนวคิด ตัวอย่างเช่น ออสเตรเลีย⁷⁹ ซึ่งเคยสนับสนุนกฎหมาย The U.S. Clarifying Lawful Overseas Use of Data Act (the CLOUD Act) ที่ออกโดยรัฐสภาแห่งสหรัฐอเมริกาในเดือนมีนาคม ค.ศ.2018 และได้ร่วมเจรจาข้อตกลงทวิภาคีภายใต้ข้อกฎหมายดังกล่าวในเวลาต่อมา⁸⁰ ทั้งนี้ สหรัฐอเมริการ่วมมือกับออสเตรเลียในการเสริมสร้างขีดความสามารถและปรับปรุงความมั่นคงทางไซเบอร์แก่รัฐในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกพร้อมทั้งความมั่นคงในภูมิภาค โดยประสานงานเพื่อพัฒนากลยุทธ์ทางไซเบอร์ นโยบาย และกรอบทางกฎหมาย พร้อมช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการตอบสนองต่อเหตุการณ์และการป้องกันเครือข่าย ปรับปรุงการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ของภาคการเงินเพื่อปกป้องเศรษฐกิจในอินโด-แปซิฟิก ตอบโต้การใช้

⁷⁸ Fanell, "China's global naval strategy and expanding force structure." 13.

⁷⁹ Donald J. Trump, "Ensuring Peace and Security." 22.

⁸⁰ "Joint Statement Announcing United States and Australian Negotiation of a CLOUD Act Agreement by U.S. Attorney General William Barr and Minister for Home Affairs Peter Dutton," The United States, Department of Justice, 2019, <https://www.justice.gov/opa/pr/joint-statement-announcing-united-states-and-australian-negotiation-cloud-act-agreement-us>.

อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์การก่อการร้าย เพิ่มความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดจนส่งเสริมหลักนิติธรรม ความเป็นส่วนตัว เสรีภาพทางอินเทอร์เน็ต และกรอบการกำกับดูแลที่มีความรับผิดชอบ⁸¹ จึงกล่าวได้ว่าสหรัฐอเมริกาดำเนินงานด้านความมั่นคงทางไซเบอร์บริเวณภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกเพื่อตอบสนองต่อจีนซึ่งตนมองเป็นภัยคุกคามโดยเลือกวิธีการดำเนินงานดังกล่าวร่วมกับออสเตรเลีย ทั้งนี้ การเจรจาข้อตกลงทวิภาคีภายใต้ชื่อกฎหมาย the CLOUD Act ระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียถือเป็นก้าวแรกของการส่งเสริมความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีนัยยะสำคัญควบคู่ไปกับการคุ้มครองหลักนิติธรรม ความเป็นส่วนตัว และสิทธิเสรีภาพ โดยชื่อกฎหมายดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายส่วนหนึ่งเพื่อให้รัฐพันธมิตรสามารถเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกครอบครองและให้บริการโดยผู้ให้บริการซึ่งมีฐานอยู่ในสหรัฐอเมริกาได้อย่างรวดเร็ว กฎหมายนี้จึงสำคัญต่อการสืบสวนด้านอาชญากรรมร้ายแรงภายในรัฐ

นอกจากภัยคุกคามทางไซเบอร์แล้ว สหรัฐอเมริกายังกล่าวถึงจีนในหัวข้อการปกป้องกิจการทางทะเล จากกรณีการอ้างกรรมสิทธิ์ในบริเวณทะเลจีนใต้โดยใช้ “เส้นประ 9 เส้น” หรือ เส้นแสดงอาณาเขตทางทะเล ซึ่งจีนใช้ในการอ้างกรรมสิทธิ์และกินอาณาเขตราว 90 เปอร์เซ็นต์จากพื้นที่สามล้านตารางกิโลเมตรของทะเลจีนใต้⁸² ส่งผลให้เกิดการทับซ้อนบริเวณน่านน้ำเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ) ในหลายรัฐ⁸³ ซึ่งสหรัฐอเมริกาเรียกร้องให้จีนตลอดจนรัฐในข้อพิพาทกรณีการอ้างสิทธิ์บริเวณทะเลจีนใต้ อันได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย และไต้หวัน ให้ระงับและแก้ไขข้อพิพาทร่วมกันอย่างสงบอันเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างรัฐเพื่อปกป้องเสรีภาพทางทะเลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ตัวอย่างเช่น เสรีภาพในการเดินเรือ สหรัฐอเมริกามุ่งหวังให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงและได้รับผลประโยชน์จากกิจการทางทะเลร่วมกัน เนื่องจากทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติซึ่งอาจมีน้ำมันดิบถึง 49 ล้านบาร์เรล ทั้งยังเป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหารที่สำคัญตลอดจนเป็นประตูเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียให้แก่เรือทุกลำเพื่อใช้ในการสัญจรทางทะเล ทะเลจีนใต้จึงมีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจศาสตร์⁸⁴ สหรัฐอเมริกายังกล่าวว่าการอ้างสิทธิ์โดยใช้เส้นประ 9 เส้นของจีนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่สมเหตุสมผล⁸⁵ โดยในปี ค.ศ.2020 นายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแถลงการณ์ถึงจุดยืนต่อพฤติกรรมจีนในทะเลจีนใต้ โดยส่วนหนึ่งของแถลงการณ์กล่าวว่า “สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกที่เสรีและ

⁸¹ Donald J. Trump, "Ensuring Peace and Security." 22-23.

⁸² "China's nine-dash line proves stranger than fiction," Lowy Institute, 2022, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/china-s-nine-dash-line-proves-stranger-fiction>; Strating, "China's nine-dash line proves stranger than fiction."

⁸³ ชาญชัย คุ่มปัญญา, "เส้นประ 9 เส้น VS ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก," ไทยโพสต์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 9405, สถานการณ์โลก (14 สิงหาคม 2022).

⁸⁴ "เมื่อความปั่นป่วนในทะเลจีนใต้กระทบไกลถึงสหรัฐอเมริกา," The101.World, 2020, <https://www.the101.world/south-china-sea-conflict-affects-usa>.

⁸⁵ Donald J. Trump, "Ensuring Peace and Security." 23.

เปิดกว้าง ณ วันนี้เราได้เสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่นโยบายต่อพื้นที่สำคัญและเป็นที่ถกเถียงในภูมิภาค นั่นคือ ทะเลจีนใต้ เรากำลังสร้างความชัดเจนว่าการอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนต่อทรัพยากรนอกชายฝั่งในทะเลจีนใต้ส่วนใหญ่ นั้นผิดกฎหมายอย่างสิ้นเชิง”⁸⁶ และ “ทั่วโลกจะไม่ยินยอมให้จีนทำเสมือนทะเลจีนใต้เป็นจักรวรรดิทางทะเลของตน”⁸⁷ คำแถลงการณ์ของนายปอมเปโอไม่เพียงเป็นการประณามพฤติกรรมของจีนเท่านั้น หากแต่แสดงถึงจุดยืนที่เข้มแข็งของสหรัฐอเมริกาต่อประเด็นดังกล่าวพร้อมสร้างความสอดคล้องระหว่างจุดยืนและท่าทีที่แสดงออก เพื่อส่งสัญญาณถึงจีนและรัฐร่วมข้อขัดแย้งให้ตระหนักถึงความมุ่งหมายของสหรัฐอเมริกาในการเข้ามามีส่วนร่วมในภูมิภาคนี้มากขึ้น โดยถ้อยแถลงครั้งนี้ยังได้สร้างปฏิกิริยาต่อจุดยืนดังกล่าวถึงข้อสงสัยว่าจะนำมาซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมที่มากขึ้นหรือเป็นเพียงถ้อยแถลงที่ว่างเปล่า

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอย่างรวดเร็วทางศักยภาพด้านความมั่นคงพร้อมการบูรณาการกองทัพเรือของจีนในห้วงหลายปีที่ผ่านมาถูกพิจารณาว่าไม่เพียงก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางขีดความสามารถระหว่างจีนและรัฐคู่ขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้รวมถึงรัฐร่วมภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกเท่านั้น แต่ยังกระทบต่อความมั่นคงสหรัฐอเมริกาด้วยเช่นกัน เนื่องจากจีนดำเนินยุทธศาสตร์การหวงกันพื้นที่และปฏิเสธการเข้าถึงซึ่งมีนัยยะต่อการจำกัดอิทธิพลสหรัฐอเมริกา ตลอดจนการมีอยู่ของเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ที่มีขีดความสามารถยิงขีปนาวุธข้ามทวีปยังช่วยเพิ่มความน่าหวงเกรงต่อการป้องปราม สหรัฐอเมริกาจึงตอบโต้ด้วยยุทธศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาเสรีภาพการเดินเรือ (Freedom of Navigation: FONOPs) และเรียกร้องให้จีนปฏิบัติตามกฎหมายทางทะเล (UN Convention the Law of the Sea: UNCLOS) ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวถูกพิจารณาว่าประกอบด้วยวัตถุประสงค์สองประการ กล่าวคือ การประท้วงต่อการอ้างสิทธิ์ทางทะเลที่มากเกินไปของจีนดังเช่นกรณีการโต้แย้งว่าด้วยเกาะไต้หวันมีส่วนช่วยทำให้จีนมีพื้นที่ทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเล⁸⁸ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ขัดต่อกฎหมายทางทะเล ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวด้วยการส่งเรือบรรทุกเครื่องบิน USS Ronald Reagan เข้าปฏิบัติการฝึกร่วมกับกองเรือโจมตี (Strike Force) และเครื่องบินทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์ B-52 ในพื้นที่ทะเลจีนใต้โดยนับเป็นการส่งสัญญาณครั้งสำคัญถึงการเข้ามีส่วนร่วมของสหรัฐอเมริกา⁸⁹ ยิ่งไปกว่านั้นการปฏิบัติการดังกล่าวยังเสมือนสารท้าทายอิทธิพลของจีนในพื้นที่ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาดำเนินการโดยปราศจากการแจ้งเตือนล่วงหน้า ขณะเดียวกันแม้การดำเนินยุทธศาสตร์รักษาเสรีภาพการเดินเรือดังกล่าวในห้วงปีค.ศ.2015 ถึง 2018 จะเกิดขึ้นห้าหรือหกครั้งต่อปี ขณะที่ปีค.ศ.2019 มีจำนวนถึง 9 ครั้งก็ตาม ยังมีผู้ตั้งข้อสังเกตถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อสอดรับต่อบริบทในอนาคตมากยิ่งขึ้น โดยเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายในสหรัฐอเมริกามองว่าแม้พฤติกรรมสหรัฐอเมริกาจะสามารถชะลอความแข็งแกร่งของจีนได้ แต่ไม่

⁸⁶ Madeline McLaughlin, *U.S. Strategy in the South China Sea*, American Security Project (2020), <http://www.jstor.org/stable/resrep26608>.

⁸⁷ ณัฐรินทร์ รัตนะพิบูลย์, "เมื่อความปั่นป่วนในทะเลจีนใต้กระทบไกลถึงสหรัฐอเมริกา."

⁸⁸ McLaughlin, *U.S. Strategy in the South China Sea*.

⁸⁹ ณัฐรินทร์ รัตนะพิบูลย์, "เมื่อความปั่นป่วนในทะเลจีนใต้กระทบไกลถึงสหรัฐอเมริกา."

สามารถเปลี่ยนการรับรู้ของจีนซึ่งมองว่าสหรัฐอเมริกาไม่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงและไม่ควรเข้ามามีส่วนร่วมกับข้อพิพาทดังกล่าวได้ การกระทำของสหรัฐอเมริกาจึงได้รับการเพิกเฉยจากจีน ดังนั้นหากตระหนักถึงปัญหาและผลประโยชน์ต่อพันธมิตรของตนแล้ว สหรัฐอเมริกาคควรดำเนินการในฐานะผู้นำในภูมิภาคเพื่อสร้างฉันทามติระหว่างรัฐที่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของจีนในทะเลจีนใต้ ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาควรมุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือแบบทวิภาคี การเสริมสร้างความสามารถในการป้องกันตนเองของพันธมิตร การกระชับความสัมพันธ์ทางการทูต การส่งเสริมทางการทูตและการฝึกซ้อมทางทหาร เพื่อสกัดกั้นเงินจากการดำเนินงานในปัจจุบันและสร้างทางเลือกที่น่าสนใจในแนวทางการดำเนินกิจการระหว่างรัฐ⁹⁰

จากท่าทีที่เข้มแข็งตลอดจนการแสดงจุดยืนผ่านคำแถลงการณ์ของสหรัฐอเมริกานั้น ก่อให้เกิดแรงสนับสนุนการต่อต้านพฤติกรรมของจีนในทะเลจีนใต้ โดยออสเตรเลียได้ยื่นคำประกาศต่อองค์การสหประชาชาติซึ่งสะท้อนคำแถลงการณ์ของนายปอมเปโอว่าด้วยการแสดงจุดยืนของสหรัฐอเมริกา การกระทำของออสเตรเลียจึงถูกมองเป็นการตอบสนองต่อจุดยืนดังกล่าวพร้อมทั้งส่งสัญญาณความพร้อมให้การสนับสนุน สำหรับออสเตรเลียไม่เพียงสนับสนุนสหรัฐอเมริกาในประเด็นที่กล่าวมาเท่านั้น ออสเตรเลียยังแสดงจุดยืนที่มั่นคงต่อประเด็นปัญหาอันหลากหลายซึ่งจีนเป็นผู้สร้างขึ้น โดยในปีค.ศ.2018 ออสเตรเลียได้ผ่านกฎหมายความมั่นคงอันมีเป้าหมายเพื่อป้องกันการถูกแทรกแซงกิจการภายในจากรัฐซึ่งมีนโยบายตอบสนองต่อกลวิธีการแทรกแซงจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่พยายามกระทำต่อออสเตรเลียในห้วงที่ผ่านมา⁹¹ นอกจากนี้ในปีค.ศ.2020 ออสเตรเลียยังแสดงความกังวลต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ อาทิเช่น การเรียกร้องให้สอบสวนต้นตอของไวรัสโคโรนา โดยนายสกอตต์ มอร์ริซัน นายกรัฐมนตรีออสเตรเลีย⁹² การวิจารณ์รัฐบาลจีนเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนในซินเจียงโดยบังคับใช้มาตรการปราบปรามต่อชนกลุ่มน้อย และการกีดกันสิทธิเสรีภาพและความเป็นเอกราชในฮ่องกง ซึ่งนางมาริส เพย์น รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศออสเตรเลีย ได้กล่าวว่ารัฐบาลของเธอนั้นชัดเจนและสม่ำเสมอในการหยิบยกประเด็นข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชน อีกทั้งยังอ้างถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติของฮ่องกงอันกีดขวางสิทธิและเสรีภาพที่รับประกันต่อประชาชนในรัฐ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้กีดกันความสัมพันธ์ระหว่างออสเตรเลียและจีนพร้อมทั้งนำไปสู่ความตึงเครียดทางเศรษฐกิจและการทูต⁹³

⁹⁰ McLaughlin, *U.S. Strategy in the South China Sea*.

⁹¹ "เมื่อจีนซื้อการเมืองออสเตรเลีย," ไทยพับลิก้า, 2018, <https://thaipublica.org/2018/07/arm-tungnirun19/>.

⁹² "China bristles at Australia's call for investigation into coronavirus origin," *The Guardian*, 2020, <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/29/australia-defends-plan-to-investigate-china-over-covid-19-outbreak-as-row-deepens>.

⁹³ "Australia Criticises China over treatment of Uighurs and for eroding freedoms in Hong Kong," 2020, <https://www.theguardian.com/australia-news/2020/sep/15/australia-criticises-china-over-treatment-of-uighurs-and-for-eroding-freedoms-in-hong-kong>.

ส่วนที่ 3

กรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

ความเป็นมา

จุดเริ่มต้นความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นในปีค.ศ.1951 คือการจัดตั้งสนธิสัญญาแอนซัส (ANZUS) หรือสนธิสัญญาความมั่นคงและความร่วมมือพันธมิตรทางการทหารซึ่งประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ อันเปรียบดังเครือข่ายทวิภาคีของพันธมิตรแบบ Hub and Spoke ในภูมิภาคเอเชียที่ได้รับการแผ่ขยายจากสหรัฐอเมริกา แม้ภายหลังจากนิวซีแลนด์จะถอนตัวเนื่องด้วยทัศนคติต่อการสะสมอาวุธนิวเคลียร์ที่ต่างกันแต่ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับออสเตรเลียยังคงดำเนินต่อไป ออสเตรเลียยังมีบทบาทสำคัญภายหลังสงครามเย็นในฐานะ “ชาติพันธมิตรหลักนอกกลุ่มนาโต” (Major Non-NATO Ally: MNNA)⁹⁴ ซึ่งสหรัฐอเมริกาให้คำนิยามว่าเป็นรัฐที่ได้ประโยชน์บางส่วนในด้านการป้องกันตนเอง การค้า และความมั่นคงตามที่ระบุไว้แต่ไม่ได้ให้หลักประกันความมั่นคง อย่างไรก็ตาม แม้ในห้วงปีค.ศ.2017-2023 สหรัฐอเมริกาผลิตเปลี่ยนแปลงประธานาธิบดีซึ่งมีท่าทีการดำเนินนโยบายที่ต่างกันส่งผลให้ความสัมพันธ์ทั้งสองรัฐดำเนินไปอย่างน่าติดตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวาระการบริหารงานโดยนายโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งมีบุคลิกสวนทางต่อความพึงพอใจของประชาชนชาวออสเตรเลียพร้อมทั้งแนวทางนโยบายต่างประเทศและความมั่นคงที่ลดบทบาทการให้ความสนับสนุนแก่รัฐในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ส่งผลให้คะแนนนิยมและความไว้วางใจจากชาวออสเตรเลียที่มีต่อความเป็นพันธมิตรสหรัฐอเมริกาลดลง อย่างไรก็ตาม จากผลสำรวจ Lowy Institute ในปีค.ศ.2017 พบว่า ชาวออสเตรเลียร้อยละ 77 เปอร์เซ็นต์ ยังมองความเป็นพันธมิตรดังกล่าวอยู่ในระดับความสำคัญ “มาก” หรือ “พอทำเนา” และอีก 30 เปอร์เซ็นต์ ต้องการให้ออสเตรเลียถอนตัว⁹⁵ ขณะเดียวกันแม้ทำที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ จะสร้างความกังวลใจแก่ออสเตรเลียถึงแนวทางของสหรัฐอเมริกา แต่เอกสารยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงสหรัฐอเมริกาต่อบริบทในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก และยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้างซึ่งออกภายใต้วาระการบริหารงานของนายโดนัลด์ ทรัมป์ กลับระบุชี้ว่าออสเตรเลียเป็นหนึ่งในพันธมิตรสำคัญทั้งในแง่ความสัมพันธ์อันดีร่วมกันอย่างยาวนานตลอดจนเป็นเป้าหมายที่สหรัฐอเมริกามุ่งสร้างกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคง และหากย้อนพิจารณาถึงหลักฐานความสัมพันธ์ต่อบทบาทความร่วมมือทั้งสองรัฐพบว่า แลกเปลี่ยนการประชุมระดับรัฐมนตรีระหว่างออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกาหรือปฏิญญาความมั่นคงร่วมในปีค.ศ. 1996 (ปฏิญญาซิดนีย์) ได้กล่าวถึง การให้คุณค่าที่ยั่งยืนแก่การเป็นพันธมิตร เนื่องจากสหรัฐอเมริกามีความสำคัญในการรักษาและพัฒนาศักยภาพการป้องกันตนเองของออสเตรเลีย และทั้งสองรัฐจะร่วมมือในการเข้าถึงเทคโนโลยี การข่าวกรอง การจัดหาพร้อมด้วยสนับสนุนด้านโลจิสติกส์ในสภาวะวิกฤตตลอดจนฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เนื่องจากการเสริมสร้างพันธมิตรสำคัญต่อการ

⁹⁴ Wilkins, "Re-assessing Australia's Intra-alliance Bargaining Power in the Age of Trump." 9.

⁹⁵ Michael Fullilove, "Down and Out Down Under: Australia's Uneasy American Alliance," *Foreign Affairs* 96, no. 5 (2017), <http://www.jstor.org/stable/44821865>. 28-34.

พัฒนาความมั่นคงภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกโดยรวม⁹⁶ ซึ่งแถลงการณ์ดังกล่าวการเน้นย้ำถึงความสำคัญของพันธมิตรและเสมือนข้อตกลงในการอำนวยความสะดวกทางทหารแก่สหรัฐอเมริกาในพื้นที่ออสเตรเลีย ขณะเดียวกันนักวิเคราะห์ชาวจีนยังมองบทบาทออสเตรเลียที่สนับสนุนนโยบายปิดกั้นหรือปรับสมดุลสู่เอเชียของสหรัฐอเมริกาในฐานะรัฐพันธมิตรบริเวณแปซิฟิกใต้ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในแนวคิด Air-Sea Battle หรือยุทธการด้านปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ โดยเฉพาะกำลังทางเรือและอากาศของสหรัฐอเมริกา เนื่องด้วยสามารถให้สนับสนุนเชิงกลยุทธ์ อีกทั้งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ปลอดภัยแก่กองทัพสหรัฐอเมริกาด้านโลจิสติกส์เพื่อเข้าสู่มหาสมุทรอินเดียและทะเลจีนใต้ตลอดจนเป็นพื้นที่ซึ่งพ้นจากระยะการยิงขีปนาวุธของจีน⁹⁷ กระทั่งในปีค.ศ.2016 กระทรวงกลาโหมออสเตรเลียออกเอกสารสมุดปกขาว (Defense White Paper 2016) โดยวัตถุประสงค์ประการที่สามในหัวข้อยุทธศาสตร์การป้องกันกล่าวว่าออสเตรเลียจะให้ความช่วยเหลือต่อปฏิบัติการจากทั่วโลกในการจัดการกับภัยคุกคามต่อระเบียบโลกซึ่งคุกคามออสเตรเลียและผลประโยชน์ออสเตรเลีย ออสเตรเลียจะทำงานอย่างใกล้ชิดกับพันธมิตรได้แก่ สหรัฐอเมริกา ฯลฯ เพื่อบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของพันธมิตรทุกพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ออสเตรเลีย และในหัวข้อการเสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อความท้าทายในวันพรุ่งนี้ (Positioning Defense for Tomorrow's Challenges) กล่าวว่าภายใต้ข้อตกลง Force Posture ระหว่างออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกานั้น ทั้งสองรัฐจะดำเนินงานต่อหน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินทางอากาศและภาคพื้นสหรัฐอเมริกาที่มีกำลังพลพร้อมอุปกรณ์ประมาณ 2,500 นาย สำหรับผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนที่ตั้งภายในออสเตรเลีย พร้อมทั้งขยายความร่วมมือกองทัพอากาศโดยออสเตรเลียคาดหวังว่าอากาศยานสหรัฐอเมริกาคงจะหมุนเวียนมากขึ้นทางตอนเหนือของรัฐและเพิ่มจำนวนการฝึกปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้ออสเตรเลียจะยังคงเสริมสร้างความร่วมมืออันแข็งแกร่งของกองทัพเรือผ่านการฝึกที่เพิ่มขึ้น⁹⁸ ข้อความดังกล่าวจึงเสมือนการเน้นย้ำพร้อมเป็นสารตั้งต้นให้แก่ความร่วมมือระหว่างสองรัฐทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังจะมาถึง ตัวอย่างเช่น การใช้ฐานเฝ้าระวังดาวเทียมร่วม (Pine Gap) ซึ่งมีส่วนร่วมในการรวบรวมข่าวกรองทางอิเล็กทรอนิกส์, สถานีสื่อสารทางเรือ Harold E. Holt (รวมถึงการติดตั้งเรดาร์ข่าย C-band สำหรับตรวจการณ์อวกาศและกล้องโทรทรรศน์ตรวจการณ์อวกาศแบบออปติคัล) และการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกำลังพลหน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินทางอากาศและภาคพื้นสหรัฐอเมริกาในเมืองดาร์วินของออสเตรเลีย อันถือเป็นการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมของสหรัฐอเมริกาในพื้นที่ออสเตรเลีย ซึ่งสนับสนุนการริเริ่มปฏิบัติการทางยุทธศาสตร์เชิงภูมิศาสตร์ที่สำคัญแก่บริเวณเหนือของออสเตรเลียอันเสมือนช่องแคบทางยุทธศาสตร์สำคัญ (Chokes point) สำหรับเส้นทางคมนาคมทางทะเลสำคัญซึ่งบรรจบกัน (Sea Lines of Communication: SLOCS) สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวจึงเปรียบดัง

⁹⁶ Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade, Australia-United States Ministerial Consultations 1996 Sydney Statement, (Australian Government, 1996).

⁹⁷ Jingdong Yuan, *Australia and the US-led alliance systems in the Indo-Pacific*, Australian Strategic Policy Institute (2014), <http://www.jstor.org/stable/resrep04203.9>.

⁹⁸ Australian Government Department of Defence, 2016 Defence White Paper, (Australia 2016).

ส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางการทหารและข่าวกรองอย่างเป็นทางการของพันธมิตร ทั้งนี้ จากข้อความในสมุดปกขาวกระทรวงกลาโหมออสเตรเลียบ่งชี้ว่า ออสเตรเลียมีแนวทางตรงกับสหรัฐอเมริกาในแง่การดำเนินงานร่วมกับพันธมิตรเพื่อป้องกันภัยคุกคามต่อระเบียบโลก ประกอบกับมุมมองออสเตรเลียต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกที่กล่าวถึงความต้องการสร้างดุลยภาพในภูมิภาคเพื่อลดบทบาทของจีนทำให้เข้าใจได้ว่า ความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียดำเนินไปอย่างมีนัยยะสำคัญ กล่าวคือ การถ่วงดุลอำนาจต่ออิทธิพลของจีน

ความร่วมมือด้านความมั่นคงของรัฐมหาอำนาจทั้งสี่ (The Quad)

ความร่วมมือด้านความมั่นคงของรัฐมหาอำนาจทั้งสี่ หรือ The Quad (Quadrilateral Security Dialogue) เกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2007 โดยข้อเสนอของนายชินโซะ อาเบะ นายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น สืบเนื่องจากความร่วมมือทางทะเลระหว่างรัฐทั้งสี่ต่อเหตุการณ์ธรณีพิบัติกรรมคี่นยักษ์สึนามิบริเวณมหาสมุทรอินเดียในปี ค.ศ. 2004 ซึ่งนายชินโซะ อาเบะต้องการสร้างกรอบความร่วมมือภายใต้แนวคิดส่งเสริมการประสานความร่วมมือทางทะเลในเอเชียควบคู่กับการฝึกซ้อมกำลังรบทางทะเลซึ่งมีชื่อว่า มาลาบาร์ (Malabar) ในบริเวณอ่าวเบงกอล โดยแฝงวัตถุประสงค์เพื่อสกัดกั้นการแผ่ขยายอิทธิพลของจีนแต่ความร่วมมือดังกล่าวได้ลดบทบาทลงในเวลาต่อมา⁹⁹ กระทั่งปี ค.ศ. 2017 The Quad ถูกกล่าวถึงอีกครั้งในเอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติสหรัฐอเมริกา หัวข้อยุทธศาสตร์ในบริบทภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ซึ่งกล่าวว่า สหรัฐอเมริกาจะพยายามยกระดับความร่วมมือร่วมกับรัฐทั้งสี่ ต่อมาในเดือนกันยายน ค.ศ. 2019 เกิดการประชุมระดับรัฐมนตรีจากทั้งสี่ฝ่ายขึ้นครั้งแรก ณ เมืองนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับจุดยืนในการต่อต้านอิทธิพลของจีนที่แผ่ขยายภายใต้แนวคิดสันติภาพแห่งประชาธิปไตยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ทะเลจีนใต้มีเสรีภาพสูงสุดในการเดินเรือซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานการเคารพกฎหมายระหว่างประเทศ¹⁰⁰ ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าความร่วมมือระหว่างมหาอำนาจทั้งสี่กลับมามีบทบาทอีกครั้งเพื่อสอดรับต่อยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกา สำหรับออสเตรเลียนั้นแม้จะไม่มีข้อพิพาททางดินแดนโดยตรงกับจีนแต่การเป็นพันธมิตรประกอบกับบทบาทผู้ถ่วงดุลนอกชายฝั่งของสหรัฐอเมริกา ทำให้ออสเตรเลียสนับสนุนค่านิยมสหรัฐอเมริกาเนื่องด้วยต้องการให้รัฐมหาอำนาจกลางไปจนถึงรัฐเล็กสามารถทำการค้าเสรีและคงไว้ซึ่งอิสรภาพของนโยบายการต่างประเทศโดยปราศจากบีบบังคับ ออสเตรเลียยังเป็นหนึ่งในรัฐที่เรียกร้องให้จีนปฏิบัติตามคำตัดสินอนุญาโตตุลาการถาวรในปี ค.ศ. 2016 จากกรณีศึกษาข้อพิพาทระหว่างฟิลิปปินส์และจีน อีกทั้งยังเป็นรัฐแรกในโลกที่ห้ามบริษัท Huawei ของจีนจากการเข้ามา

⁹⁹ "QUAD คืออะไร?" Idea Trade, 2021, <https://ideatrade1.com/quad-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/>.

¹⁰⁰ Donald J. Trump, "Engaging Partners and Regional Institutions." 8.

ส่วนร่วมในเครือข่าย 5G โดยอ้างถึงข้อกังวลทางความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่ง Huawei เปรียบเสมือนเครื่องมือการต่างประเทศของรัฐมากกว่าเพียงบริษัททางการค้า¹⁰¹

ความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงฉบับใหม่ (AUKUS)

ในวันที่ 15 กันยายน ค.ศ.2021 สถานการณ์ความมั่นคงบริเวณภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกทวีความเข้มข้นและแรงดึงดูดต่อความสนใจอีกครั้ง ภายหลังจากสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย ประกาศความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงฉบับใหม่ภายใต้ชื่อ “AUKUS” ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาความสามารถและแบ่งปันข้อมูลข่าวสารรวมถึงเทคโนโลยีทางทหารระหว่างทั้งสามรัฐ¹⁰² โดยมุ่งเน้นไปที่ความปลอดภัยทางไซเบอร์ ปัญญาประดิษฐ์ และประมวลผลคอมพิวเตอร์แบบควอนตัม แต่จุดที่น่าจับตามองในความร่วมมือดังกล่าวได้แก่ ข้อตกลงซื้อขายเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ (Nuclear Powered Attack Submarine: SSN) ระหว่างสหรัฐอเมริกากับออสเตรเลีย ซึ่งสร้างผลพวงต่อพลวัตสถานการณ์การเมืองโลกอย่างมีนัยยะสำคัญ เพราะไม่เพียงแต่ทำให้ออสเตรเลียต้องฉีกสัญญาสั่งซื้อเรือดำน้ำแบบขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าและดีเซลจากฝรั่งเศสเท่านั้น แต่การถ่ายทอดเทคโนโลยีในคราวนี้จะส่งผลให้ออสเตรเลียเป็นรัฐลำดับที่ 7 ของโลกซึ่งครอบครองเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ อีกทั้งยังจุดชนวนสภาวะกลืนไม่เข้าคัลไม่ออกต่อสถานการณ์การแข่งขันระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนในพื้นที่อินโด-แปซิฟิก เนื่องด้วยความร่วมมือดังกล่าวถูกเพ่งเล็งจากหลายฝ่ายว่าเกิดขึ้นเพื่อสกัดกั้นพร้อมล้อมกรอบการขยายอิทธิพลของจีนโดยสหรัฐอเมริกา ยิ่งไปกว่านั้นการครอบครองเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ไม่เพียงแต่จะสร้างความกังวลใจต่อมิติเทคโนโลยีทางการรบที่ทันสมัยขึ้นของออสเตรเลียเท่านั้น ในด้านประสิทธิภาพและความคุ้มค่าเชิงปฏิบัติการยังเป็นที่ชัดเจนว่าการติดตั้งพลังงานนิวเคลียร์แก่ระบบขับเคลื่อนของเรือจะเพิ่มขีดความสามารถด้านระยะเวลาปฏิบัติการทางทะเลให้นานยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องเติมเชื้อเพลิง ทำให้เกิดข้อสงสัยต่อบทบาทการลาดตระเวนทางทะเลของออสเตรเลียที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องด้วยระยะเวลาปฏิบัติการที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลต่อระยะทางปฏิบัติการที่ไกลขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะยกระดับให้กองทัพเรือออสเตรเลียมีขีดความสามารถทางการลาดตระเวนเข้าใกล้พื้นที่ปฏิบัติการของกองทัพเรือจีน เมื่อเป็นเช่นนั้นสถานการณ์ดังกล่าวจะสร้างความกังวลต่อจีนและเพิ่มภาระงานเพื่อสอดรับต่อยุทธวิธีที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนากองทัพซึ่งครอบคลุมการผลิตเรือดำน้ำให้แก่กองทัพเรือจีน¹⁰³

แม้ AUKUS จะสร้างแรงสั่นสะเทือนและถูกมองเป็นการสร้างความตึงเครียดต่อระเบียบโลกในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกก็ตาม สหรัฐอเมริกายังคงมองยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นเพียงการสนับสนุนรัฐ

¹⁰¹ Lee, *Assessing the Quad: Prospects and Limitations of Quadrilateral cooperation for advancing Australia's Interests*.

¹⁰² "Is the AUKUS alliance meaningful or merely provocation?," Chatham House, updated 16 September, 2021, <https://www.chathamhouse.org/2021/09/aukus-alliance-meaningful-or-merely-provocation>.

¹⁰³ Peace Institute of and Studies Conflict, *Beyond the jargon on AUKUS*

A Nuclear Submarine 101, Institute of Peace and Conflict Studies (2022), <http://www.jstor.org/stable/resrep38926>.

พันธมิตรเพื่อรับมือต่อภัยคุกคามเท่านั้น โดยเอกสารยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกฉบับปีค.ศ.2022 ภายใต้การบริหารงานของนายโจ ไบเดน กล่าวว่า สหรัฐอเมริกาจะส่งเสริมความสัมพันธ์ทางความมั่นคงระหว่างพันธมิตรในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ด้วยการเชื่อมโยงฐานอุตสาหกรรมป้องกัน บูรณาการห่วงโซ่อุปทาน และร่วมผลิตเทคโนโลยีหลักที่สนับสนุนการทหารโดยรวมของทุกฝ่าย ด้วยการนำพันธมิตรในอินโด-แปซิฟิกและยุโรปมารวมกันผ่านความร่วมมือ AUKUS พร้อมกันนี้สหรัฐอเมริกาจะปกป้องผลประโยชน์ของตน ยับยั้งการรุกรานทางทหารต่อพันธมิตรและหุ้นส่วน เสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาคด้วยการพัฒนาความสามารถ แนวคิดปฏิบัติการ และกิจการทางทหาร ซึ่งสำหรับ AUKUS นั้น สหรัฐอเมริกาจะสนับสนุนอย่างดีที่สุดเพื่อส่งมอบเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์แก่กองทัพเรือออสเตรเลีย¹⁰⁴ และในเอกสารข้อเท็จจริงสหรัฐอเมริกาคณะวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ.2023 หัวข้อ หุ้นส่วนไตรภาคีออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกาด้านเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ ยังกล่าวว่า นับตั้งแต่ปี 2023 เป็นต้นไป บุคลากรทางทหารและพลเรือนของออสเตรเลียจะเข้าร่วมกับกองทัพเรืออเมริกาและสหราชอาณาจักร ตลอดจนเตรียมการที่จำเป็นภายใต้อุตสาหกรรมเรือดำน้ำของทั้งสองรัฐซึ่งจะช่วยเร่งการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรออสเตรเลียเพื่อสร้างความมั่นใจต่อความสามารถในการดำเนินงานร่วมกันและเพื่อให้บุคลากรออสเตรเลียเป็นส่วนหนึ่งในความรับผิดชอบต่อโครงการดังกล่าว พร้อมกันนี้สหรัฐอเมริกายังวางแผนสร้างกองกำลังเรือดำน้ำหมุนเวียนในปีค.ศ.2027 หรือโครงการริเริ่มที่รู้จักในชื่อ “Submarine Rotational Force-West” ระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรในพื้นที่ใกล้เมืองเพิร์ธ รัฐเวสเทิร์นของออสเตรเลีย โดยสหรัฐอเมริกามีที่ศนะต่อโครงการว่าจะส่งเสริมให้รัฐทั้งสามเป็นพันธมิตรผู้เคียงบ่าเคียงไหล่ ขณะที่ออสเตรเลียยังสามารถสร้างขีดความสามารถปฏิบัติการและทักษะที่จำเป็นต่อการดูแลและควบคุมกองเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ของตน¹⁰⁵ ทั้งนี้เมื่อกล่าวถึงผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถพิจารณาได้ว่า AUKUS มีนัยยะถึงการสกัดกั้นอิทธิพลของจีนที่แผ่ขยายพร้อมปฏิเสธความพยายามในการเข้าควบคุมน่านน้ำสากลตลอดจนรุกรานอธิปไตยและอาณาเขตของรัฐพันธมิตรสหรัฐอเมริกา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว เรือดำน้ำจึงเป็นยุทธโศปกรณ์สำคัญเนื่องด้วยมีศักยภาพในการควบคุมทางทะเลและปฏิเสธการรวบรวมข้อมูลข่าวกรอง ทั้งยังช่วยแสดงแสนยานุภาพด้วยขีดความสามารถการยิงขีปนาวุธพิสัยไกล ยิ่งไปกว่านั้น จากความกว้างของพื้นที่บริเวณภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ส่งผลให้การปฏิบัติการทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยยุทธโศปกรณ์ซึ่งสามารถเดินทางในระยะไกลและมีระยะเวลาปฏิบัติการยาวนาน ด้วยเหตุนี้เรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์จึงเหมาะสมต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว¹⁰⁶

เมื่อพิจารณาการจัดตั้ง The Quad และ AUKUS พบว่า แม้ความร่วมมือดังกล่าวจะเกิดขึ้นในวาระประธานาธิบดีซึ่งมีบุคลิกต่างกัน แต่เอกสารยุทธศาสตร์และข้อเท็จจริงในห้วงการบริหารงาน

¹⁰⁴ The White House, "Our Indo-Pacific Strategy." 13-15.

¹⁰⁵ The White House, FACE SHEET: Trilateral Australia-UK-US Partnership on Nuclear-Powered Submarines, (The White House, 2023).

¹⁰⁶ Tertrais, *AUKUS and its implications for Asia, US-European relations and non-proliferation.*

ของทั้งสองท่านกลับสอดคล้องในทางเดียวกัน ได้แก่ การมุ่งเน้นความร่วมมือกับรัฐพันธมิตรเพื่อรักษาผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวาระของนายโจ ไบเดน ซึ่งกล่าวถึงการยับยั้งการรุกรานทางทหารต่อพันธมิตรและหุ้นส่วน พร้อมเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาคด้วยการพัฒนาขีดความสามารถแนวทางดังกล่าวไม่เพียงแสดงการเป็นผู้ถ่วงดุลนอกชายฝั่งเท่านั้น แต่ยังแสดงถึงการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงยับยั้งอันสอดคล้องกับมุมมองสังคมนิยมเชิงป้องกันซึ่งถือเอาความมั่นคงของรัฐเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด โดยมองว่าสถานะอนาธิปไตยกระตุ้นให้รัฐดำเนินนโยบายเชิงรับและใช้ยุทธศาสตร์เชิงยับยั้งเพื่อรักษาและคงไว้ซึ่งความมั่นคงของรัฐ ตัวอย่างเช่น ข้อตกลงซื้อ-ขายเรือดำน้ำพลังนิวเคลียร์ แก่ออสเตรเลีย และการพัฒนาบุคลากรออสเตรเลียน่าเพื่อเตรียมปฏิบัติงานในยุทโธปกรณ์ดังกล่าว ขณะเดียวกันสังคมนิยมเชิงป้องกันยังกล่าวไว้ว่า ความขัดแย้งยังเป็นสิ่งจำเป็นในกรณีที่ต้องเผชิญการรุกรานอันคุกคามความมั่นคง ซึ่งตรงกับสถานการณ์ที่สหรัฐอเมริกากำลังเผชิญอยู่ กล่าวคือ แม้การจัดการเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์จะสร้างข้อกังวลถึงบทบาทเชิงรุกที่อาจกระทบต่อสถานการณ์ในภูมิภาค สหรัฐอเมริกายังคงมองบทบาทตนเองเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ความกังวลถึงปฏิกริยาโต้ตอบจากจีนยังสะท้อนแนวคิดซึ่งมองการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยคุกคามด้วยการเพิ่มพูนศักยภาพด้านความมั่นคงเป็นการสร้างความหวาดระแวงอย่างคาดไม่ถึงและก่อให้เกิดสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกในอีกมิติหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีบทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคยังฉายภาพหลักการส่งต่อความรับผิดชอบตามมุมมองนักสังคมนิยมเชิงป้องกัน กล่าวคือ เมื่อรัฐในภูมิภาคไม่สามารถสกัดกั้นภัยคุกคามที่ก่อตัวในพื้นที่ได้ มหาอำนาจจากภายนอกจะเข้ามากระทำการถ่วงดุลแทน

ความร่วมมือต่อประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่

แม้การดำเนินนโยบายความมั่นคงส่วนใหญ่ของสหรัฐอเมริกาจะกล่าวถึงจีนในบริบทภัยคุกคามซึ่งทำทนายระเบียบระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันจากสถานะการณ์ปัจจุบันที่ความเป็นโลกาภิวัตน์กระจายสู่ทั่วทุกมุมโลก ส่งผลให้รูปแบบความมั่นคงถูกพิจารณาในหลายมิติมากขึ้น ซึ่งนอกจากความมั่นคงแบบดั้งเดิม (Traditional Security) ที่มุ่งเน้นอำนาจหรือกิจการทางทหารแล้ว ยังมีความมั่นคงไม่ตามแบบหรือความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security) ซึ่งกล่าวถึงแนวคิดความมั่นคงที่วิวัฒนาการในมิติอันแตกต่างจากการทหารและไม่เพียงบ่อนทำลายความมั่นคงของรัฐ แต่ยังรวมถึงความมั่นคงของมนุษย์ อาทิเช่น การก่อการร้าย ภัยคุกคามทางไซเบอร์ ความมั่นคงด้านทรัพยากร ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงด้านพลังงาน และความมั่นคงทางสุขภาพ กระบวนทัศน์ต่อความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้เกิดความร่วมมืออย่างพลิกบทบาทระหว่างสองขั้วอำนาจหลักอย่างสหรัฐอเมริกาและจีนซึ่งมีอัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากที่สุดสองอันดับแรกในโลก ด้วยการประกาศเพิ่มความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการประชุมสมัชชารัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ COP26 ณ เมืองกลาสโกว์ของสกอตแลนด์ ในปีค.ศ.2021 แถลงการณ์ดังกล่าวระบุว่าทั้งสองรัฐจะร่วมมือผ่านข้อตกลงปารีสปีค.ศ.

2015 (Paris Agreement) ซึ่งเป็นส่วนขยายและเพิ่มเติมจากพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol: KP) ในปีค.ศ.1997 เพื่อกำหนดมาตรการลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และมุ่งเน้นให้เกิดการเสริมสร้าง การตอบสนองต่อภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ¹⁰⁷ โดยทั้งสองรัฐจะเพิ่มความ ร่วมมือตลอดทศวรรษและปฏิบัติตามเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกซึ่งมีหัวข้อหลักคือ การออก มาตรการควบคุมด้วยวิธีการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซมีเทน และลดการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งความร่วมมือครั้งนี้ถือเป็นก้าวสำคัญสู่การแก้ไขปัญหา¹⁰⁸ และไม่เพียงฉายภาพสองชั่วอำนาจใน บริบทที่แตกต่างไปเท่านั้น แต่ยังสะท้อนความกังวลใจต่อประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ใน สถานการณ์โลกปัจจุบัน โดยในการประชุมดังกล่าวจีนได้แสดงถึงบทบาทผู้นำในเวทีโลกต่อประเด็น ความมั่นคงรูปแบบใหม่จากการที่นายสี จิ้นผิง ได้เรียกร้องให้รัฐพัฒนาแล้วสนับสนุนแก่รัฐกำลังพัฒนา ในการจัดการวิกฤติสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งเรียกร้องให้ทุกฝ่ายดำเนินการอย่างเข้มแข็งเพื่อร่วมกัน รับมือความท้าทายด้านสภาพอากาศและกล่าวว่าจีนจะเร่งเปลี่ยนผ่านพลังงานสีเขียวและคาร์บอนต่ำ พัฒนาพลังงานหมุนเวียนอย่างจริงจัง รวมถึงวางแผนและสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานลมและเซลล์ แสงอาทิตย์ขนาดใหญ่¹⁰⁹ ซึ่งส่วนหนึ่งของทัศนะจาก Cecilia Han Springer นักวิจัยอาวุโสของ Global China Initiative ที่มีต่อความเป็นไปได้ของจีนในการเป็นผู้นำสีเขียวระดับโลกหรือผู้นำด้าน ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Global Green Leader) ได้กล่าวว่า จีนสามารถกลายเป็นผู้นำได้โดย การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาการเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานสะอาดในต่างประเทศ และการ จัดหาเงินทุนสำหรับผลิตไฟฟ้าสะอาดในกลางปีค.ศ.2019 นั้นเพิ่มขึ้นจากปี 2015 กว่าสี่เท่า นอกจากนี้จีนยังมีความเชี่ยวชาญด้านเทคนิคและกำลังการผลิตเพื่อสามารถใช้ชุดเทคโนโลยีทั้งหมดที่ จำเป็นในการส่งเสริมพลังงานหมุนเวียน¹¹⁰

เมื่อพิจารณาถึงความมั่นคงแบบดั้งเดิมและความมั่นคงรูปแบบใหม่อย่างควบคู่ในลักษณะ ถนอญคู่ขนานนั้นพบว่า แม้พันธมิตรความมั่นคงระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียจะดำเนิน นโยบายต่อประเด็นความมั่นคงแบบดั้งเดิมโดยมีจีนเป็นสารตั้งต้นซึ่งในที่นี้คือบริบทภัยคุกคาม หนึ่งเดียวกันสำหรับประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่นั้นทั้งสองรัฐได้กล่าวถึงในแถลงการณ์ความ

¹⁰⁷ "ความตกลงปารีส" (Paris Agreement) ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ," Green Network Thailand, 2021, accessed 16 November, 2021,

<https://www.greennetworkthailand.com/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%95%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%AA-paris-agreement/>.

¹⁰⁸ "จีน-สหรัฐฯ ออกแถลงการณ์ร่วม ประกาศจับมือกันสู้ Climate Change กลางเวทีประชุม COP26," Workpoint Today, 2021, accessed 11 November, 2021, <https://workpointtoday.com/china-us-joint-statement-cop26/>.

¹⁰⁹ Vincent Ni, "Xi Jinping makes no major climate pledges in written Cop26 address," *The Guardian* (1 November 2021), <https://www.theguardian.com/environment/2021/nov/01/cop26-xi-jinping-china-president-sidesteps-videolink-written-statement>.

¹¹⁰ Cecilia Han Springer, "Ask the Experts: Can China become a global green leader?," *The London School of Economics and Political Science* (1 November 2021), <https://blogs.lse.ac.uk/cff/2021/11/01/ask-the-experts-can-china-become-a-global-green-leader/>.

มั่นคงแห่งชาติของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งออสเตรเลียซึ่งแสดงการตระหนักรู้เห็นได้ชัดผ่านเอกสารนโยบายรัฐบาลปีค.ศ.2012 เกี่ยวกับออสเตรเลียในศตวรรษแห่งเอเชีย ซึ่งมีหนึ่งบทที่กล่าวถึงการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในภูมิภาค โดยรัฐบาลเน้นย้ำความสำคัญของความมั่นคงแห่งชาติ ส่วนรวมและความมั่นคงมนุษย์ที่ครอบคลุม ทั้งนี้ออสเตรเลียยังมีส่วนร่วมในปฏิญญาปีค.ศ.1997 ระหว่างออสเตรเลียและสหภาพยุโรปในการระบุภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางทหาร และปฏิญญาร่วมระหว่างออสเตรเลียกับญี่ปุ่นว่าด้วยความร่วมมือด้านความมั่นคงปีค.ศ. 2007 เป็นต้น ขณะที่สหรัฐอเมริกาแม้ไม่แสดงออกอย่างเด่นชัดเท่าออสเตรเลีย แต่ไม่ปฏิเสธการทำงานร่วมกับรัฐอื่น ตัวอย่างเช่น การเข้าเป็นคณะกรรมการความมั่นคงร่วมกับฟิลิปปินส์ในการให้กรอบและกลไกการทำงานพร้อมให้คำปรึกษาต่อข้อกังวลในความมั่นคงรูปแบบใหม่ ทั้งยังเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านความมั่นคงร่วมกับญี่ปุ่นโดยในแถลงการณ์ร่วมปีค.ศ.2011 ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดการต่อข้อกังวลด้านความมั่นคงดังกล่าว

ทั้งนี้ความร่วมมือต่อประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่อย่างเป็นทางการระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียเกิดขึ้นในปีค.ศ.1985 ณ เมืองแคนเบอร์ราของออสเตรเลีย โดยการพัฒนาความร่วมมือแบบทวิภาคีเพื่อต่อยอดจากสนธิสัญญาแอนซัสที่มุ่งเน้นการรับมือต่อประเด็นความมั่นคงแบบดั้งเดิมสู่เวทีการประชุมประจำปีระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศและรัฐมนตรีกลาโหมทั้งสองรัฐหรือ The Australia-US Ministerial Consultations (AUSMIN) เพื่อประสานงานด้านนโยบายในระดับระดับทวิภาคี ภูมิภาค และระดับโลก ซึ่งทั้งสองให้ความสนใจตลอดจนมีข้อกังวลร่วมกันถึงความท้าทายอันเกิดจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเนื่องด้วยตระหนักถึงความไม่เพียงพอของแนวทางความมั่นคงแห่งชาติรูปแบบเดิมที่จะก้าวผ่านความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นผลกระทบของโลกาภิวัตน์ในช่วงหลังสงครามเย็นก่อให้เกิดช่องโหว่อันเกินกว่าความร่วมมือแบบเดิมจะสามารถจัดการประเด็นปัญหาได้ ด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียจึงยกระดับความสำคัญในการรับมือต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยถือเป็นหนึ่งประเด็นสำคัญในแถลงการณ์ความมั่นคงแห่งชาติ ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การขาดแคลนทรัพยากร ความไม่มั่นคงทางไซเบอร์ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าประเด็นดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงมนุษย์อันเปลี่ยนกระบวนทัศน์ความมั่นคงแบบดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการปกป้องรัฐจากภัยคุกคามภายนอกหรืออิสรภาพจากความกลัวสู่การปกป้องบุคคลและชุมชนจากภัยคุกคามหลายรูปแบบหรืออิสรภาพจากความต้องการ อันได้แก่ ความยากจน โรคภัยไข้เจ็บ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และการไร้สัญชาติของประชากร ทั้งนี้วิธีปกป้องความมั่นคงมนุษย์นั้นเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันมากกว่าเพียงตอบสนองต่อภัยคุกคาม เนื่องด้วยความมั่นคงรูปแบบใหม่ถือเป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงของโลก กล่าวคือ ตัวอย่างกรณีการแข่งขันด้านแสวงหาทรัพยากรที่ขาดแคลน เช่น น้ำมัน ก๊าซ น้ำ และอาหาร นำไปสู่การบ่อนทำลายความสามัคคีในสังคมซึ่งเป็นภัยคุกคามต่ออำนาจอธิปไตยในรัฐ และหากการแข่งขันขยายวงกว้างถึงระดับรัฐแล้วอาจ

นำไปสู่วิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ได้ ดังนั้นการจำกัดภัยคุกคามดังกล่าวถือเป็นการป้องกันการขยายตัวสู่ข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น¹¹¹

อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาแถลงการณ์ร่วม AUSMIN ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกที่สำคัญพบว่า ในปีค.ศ.2020 มีการหารือเกี่ยวกับผลกระทบร้ายแรงของการระบาดโรคโควิด-19 และมีมติให้ทั้งสองรัฐกระชับความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวและเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรือง โดยยืนยันความร่วมมือด้านความมั่นคงทางสุขภาพระดับทวิภาคีบริเวณภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ทั้งยังให้ความมั่นใจต่อประเด็นความมั่นคงของสตรีและการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและการเมืองซึ่งสอดคล้องต่อสันติภาพรวมถึงความปลอดภัย ขณะเดียวกันออสเตรเลียแสดงความยินดีต่อสหรัฐอเมริกาในการจัดหาเงินทุนกว่า 118 ล้านดอลลาร์เพื่อสนับสนุนการตอบสนองต่อโรคโควิด-19 ในหมู่เกาะแปซิฟิก¹¹² ขณะที่ปีค.ศ.2021 ได้กล่าวถึงความร่วมมือต่อประเด็นสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน ความยืดหยุ่นในระบอบประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน การจัดการกับความท้าทายด้านสภาพอากาศและการตอบสนองต่อโรคระบาด โดยทั้งสองรัฐจะดำเนินงานผ่านความร่วมมือ The Quad เพื่อสนับสนุนพันธมิตรในอินโด-แปซิฟิกเพื่อจัดส่งวัคซีนโควิด-19 และเพิ่มพูนความร่วมมือเชิงลึกเกี่ยวกับความท้าทายอื่นในภูมิภาค ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงทางทะเล โครงสร้างพื้นฐาน ไซเบอร์ และการต่อต้านข้อมูลที่ถูกลบปิด เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นทั้งสองรัฐยังยืนยันในการให้สนับสนุนโครงการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจต่อรัฐภูมิรัฐศาสตร์เหนือลุ่มน้ำโขงโดยระบุดึงการระดมทุนของออสเตรเลียผ่านความร่วมมือแมโขง-ออสเตรเลีย และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากแม่โขง-สหรัฐอเมริกาเพื่อส่งเสริมการป้องกันด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลที่แข็งแกร่งอันสอดคล้องกับโครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานและการขนส่ง¹¹³ และปีค.ศ.2022 ที่กล่าวถึงการเพิ่มความมุ่งมั่นต่อยุทธศาสตร์ Pacific Islands Forum 2050 โดยออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา จะบริจาคเงินให้กับโครงการริเริ่มแปซิฟิกสีน้ำเงิน (Blue Pacific: PBP) เพื่อส่งเสริมความสามารถของหมู่เกาะแปซิฟิกในการเตรียมการและตอบสนองต่อภัยพิบัติร้ายแรงและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในมหาสมุทรแปซิฟิก อีกทั้งยังสนับสนุนความพยายามของอาเซียนในการตอบสนองต่อวิกฤตการณ์เมียนมาร์โดยเรียกร้องให้รัฐบาลทหารเมียนมาร์ปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ฉันทามติ 5 ประการของอาเซียน ตัวอย่างเช่น การละเว้นจากความรุนแรง ปลอ่ยตัวผู้ถูกคุมขังอย่างไม่เป็นธรรม และอนุญาตให้เข้าถึงมนุษยธรรมโดยปราศจากการขัดขวาง ยิ่งไปกว่านั้น ทั้งสองรัฐยังให้คำมั่นต่อการรับฟังเสียง

¹¹¹ Lorraine Elliott, *The Alliance and Non-Traditional Security*, Alliance 21 Report (United States Studies Centre at the University of Sydney, October 2012).

¹¹² Department of Foreign Affairs and Trade, Joint Statement Australia-U.S. Ministerial Consultations (AUSMIN) 2020, (Australian Government, 2020).

¹¹³ Department of Foreign Affairs and Trade, Joint Statement Australia-U.S. Ministerial Consultations (AUSMIN) 2021, (Australian Government, 2021).

ของชนเผ่าพื้นเมืองในระดับสากล โดยเน้นบทบาทชนพื้นเมืองในสังคมผ่านโครงการเพื่อเชื่อมโยงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางธุรกิจของชนพื้นเมือง¹¹⁴

เมื่อพิจารณากรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียพบว่า สหรัฐอเมริกามุ่งกระชับความสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือกับรัฐผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งสำหรับประเด็นความมั่นคงแบบดั้งเดิมนั้น การจัดตั้งความร่วมมือมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการรับมือต่อภัยคุกคามในระบบระหว่างประเทศตามมุมมองของทั้งสองรัฐ โดยแสดงนัยยะถึงการสร้างดุลยภาพทางอำนาจเพื่อตอบสนองการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาค และแม้การเพิ่มพูนขีดความสามารถระหว่างสองรัฐจะสร้างข้อกังวลถึงอิทธิพลเชิงรุกในการยั่วยุปฏิสัมพันธ์จากจีน แต่เมื่อพิจารณาข้อความในเอกสารทางยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาทำให้เข้าใจได้ว่า สหรัฐอเมริกามองการดำเนินงานของตนเป็นเพียงการยับยั้งการรุกรานเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องตามมุมมองสันนิยมนิยมเชิงป้องกันได้กล่าวไว้ ขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกายังให้ความสำคัญต่อประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยพัฒนาความร่วมมือแบบทวิภาคีกับออสเตรเลียและแสดงความกังวลต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ยิ่งไปกว่านั้น สหรัฐอเมริกายังให้ความร่วมมือกับจีนเพื่อรับมือต่อประเด็นความมั่นคงทางสภาพภูมิอากาศ และมุ่งเสริมสร้างแนวทางแก้ไขผ่านการประกาศเพิ่มความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แถลงการณ์ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งเน้นย้ำถึงเจตนาและบทบาทเชิงรับของสหรัฐอเมริกา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹¹⁴ Department of Foreign Affairs and Trade, Joint Statement on Australia-U.S. Ministerial Consultations (AUSMIN) 2022, (Australian Government, 2022).

ส่วนที่ 4

ผลกระทบด้านความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

การเสริมสร้างความมั่นคงสหรัฐอเมริกาผ่านยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกและความสัมพันธ์ร่วมกับออสเตรเลียสร้างข้อสงสัยและกระแสวิพากษ์ถึงผลกระทบจากการเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคของสหรัฐอเมริกาตลอดจนความหวาดระแวงต่อการเพิ่มพูนขีดความสามารถร่วมกันระหว่างสองรัฐก่อให้เกิดแนวคิดซึ่งมองพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการสร้างสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกในสังคมระหว่างประเทศ กล่าวคือ ความพยายามถ่วงดุลอำนาจต่อจีนสร้างข้อกังวลในวงกว้างว่าอาจจุดประกายปฏิสัมพันธ์ที่รุนแรงยิ่งขึ้นไป และไม่เพียงช่วยจีนเท่านั้นแต่ยังสร้างความรู้สึกไม่ปลอดภัยแก่รัฐในพื้นที่ โดยกระแสวิพากษ์ส่วนหนึ่งได้สอดคล้องกับงานเขียนของสตีเฟน วอลต์ (Stephen M Walt.) เรื่อง *The Hell of Good Intentions* ซึ่งกล่าวถึงการมองนโยบายสหรัฐอเมริกาในแบบ “อำนาจนิยม” ที่มุ่งเน้นการแพร่กระจายค่านิยมทางประชาธิปไตยและเสรีภาพทั่วโลกผ่านการใช้กำลังทหารและอำนาจอ่อนน้อม โดยวอลต์วิจารณ์ท่าทีดังกล่าวว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งแนวคิดการเป็นเจ้าโลกเสรีนิยมถูกผลักดันโดยผู้สนับสนุนที่อ้างถึงอันตรายระหว่างประเทศและผลประโยชน์ที่เกินจริง ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาใช้งบประมาณจำนวนมากไปกับการสร้างสังคมโลกในลักษณะที่ตนพึงพอใจมากกว่ามุ่งเน้นการปกป้องผลประโยชน์สูงสุดของประชากร ซึ่งแม้สหรัฐอเมริกามีเจตนาดีในการเผยแพร่ประชาธิปไตย ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและเสถียรภาพของโลก แต่การไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในหลายครั้งส่งผลให้วอลต์มองนโยบายดังกล่าวเป็นความล้มเหลวราคาแพง¹¹⁵ อย่างไรก็ตาม บทบาทดังกล่าวยังสร้างผลกระทบเชิงรุกต่อความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกอีกมิติหนึ่ง ดังนี้

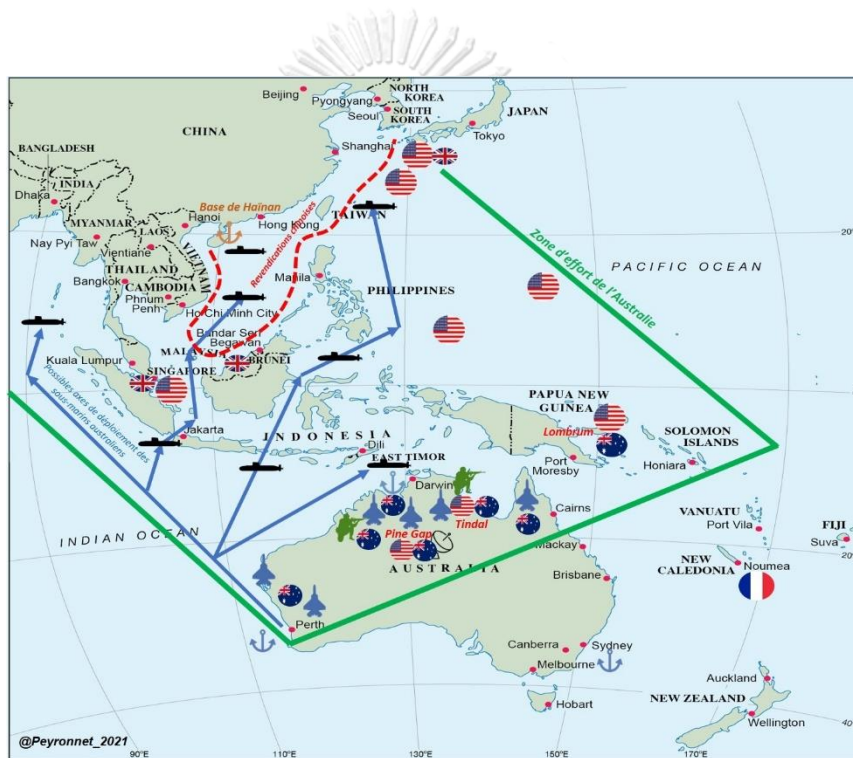
1. การปิดล้อมอิทธิพลของจีนในภูมิภาค แม้การรื้อฟื้นความร่วมมือ The Quad ขึ้นอีกครั้งจะแสดงเจตนาสนับสนุนเสรีภาพอันเปิดกว้างของกิจการทางทะเลตลอดจนรักษากฎระเบียบในภูมิภาค ยังคงมีกระแสวิพากษ์ความร่วมมือดังกล่าวว่าเป็นการบูรณาการความมั่นคงที่สร้างกลไกตอบโต้พร้อมสกัดกั้นความพยายามขยายอิทธิพลของจีน ตัวอย่างเช่น การฝึกซ้อมทางทหารและยุทธวิธี การแบ่งปันข้อมูลและความตระหนักรู้ทางทะเล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีด้านความมั่นคง¹¹⁶ ซึ่งทั้งหมดถูกมองเป็นความพยายามเชิงรุกเพื่อล้อมกรอบจีน

2. การแข่งขันทางอาวุธและการแสดงออกทางอำนาจ ความพยายามแสดงบทบาทผู้ถ่วงดุลนอกชายฝั่งของสหรัฐอเมริกาผ่านการจัดตั้ง AUKUS เพื่อยกระดับความร่วมมือด้านความมั่นคงด้วยการแบ่งปันเทคโนโลยีอันนำไปสู่ข้อตกลงจัดหาเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ให้แก่ออสเตรเลียสร้างข้อ

¹¹⁵ Patrick T. Budjenska and Stephen M. Walt, review of *The Hell of Good Intentions: America's Foreign Policy Elite and the Decline of U.S. Primacy*, Walt Stephen M., *Strategic Studies Quarterly* 13, no. 2 (2019), <https://www.jstor.org/stable/26639679>. 128-130.

¹¹⁶ Lee, *Assessing the Quad: Prospects and Limitations of Quadrilateral cooperation for advancing Australia's Interests*. 18-23.

กังวลต่อรัฐในภูมิภาคถึงสถานการณ์ก่อกวนไม่เข้าค่ายไม่ออกระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน โดยจีน ประณามการซื้อ-ขายเรือดำน้ำดังกล่าวว่าเป็นการไร้ความรับผิดชอบซึ่งจะนำไปสู่การแข่งขันทางอาวุธ พร้อมบ่อนทำลายสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค ขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซียแสดงความกังวลถึงการเติบโตด้านสะสมอาวุธและความตึงเครียดในพื้นที่ พร้อมกันนี้นิวซีแลนด์ซึ่งเป็นรัฐที่ปฏิเสธ การใช้พลังงานนิวเคลียร์ตั้งแต่ปี.ศ.1985 แสดงความไม่พอใจและแนวโน้มปฏิเสธเรือดำน้ำ ออสเตรเลียในอนาคต ทั้งนี้ รัฐในอาเซียนส่วนใหญ่ไม่สบายใจกับสนธิสัญญาที่เกิดขึ้นจากรัฐถึงการ เป็นศูนย์กลางความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม นักวิชาการได้แสดงทัศนะถึง พลวัตการแข่งขันทางอาวุธว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเห็นมหาสมุทรแปซิฟิกและอินเดียเต็มไปด้วยเรือดำ น้ำพลังงานนิวเคลียร์จากมหาอำนาจต่าง ๆ ¹¹⁷

ภาพประกอบ 1 แนวโน้มเขตปฏิบัติการของเรือดำน้ำออสเตรเลีย

ที่มา : <https://fmes-france.org/the-aukus-security-pact-aligning-australias-strategy-with-americas-geopolitical-vision/>

¹¹⁷ Arnaud Peyronnet, "The AUKUS security pact: Aligning Australia's strategy with America's Geopolitical vision," *FMES* (15 December 2021), <https://fmes-france.org/the-aukus-security-pact-aligning-australias-strategy-with-americas-geopolitical-vision/>.

แม้การดำเนินยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกและกรอบความร่วมมือกับออสเตรเลียจะถูกวิพากษ์ในบริบทการจุดชนวนความกระอักกระอ่วนต่อสถานการณ์ในภูมิภาค แต่ข้อความในเอกสารทางยุทธศาสตร์ตลอดจนคำแถลงการณ์ของนายไมค์ ปอมเปโอที่มีต่อจีนกลับบ่งชี้ว่าสหรัฐอเมริกาถือเอาการพัฒนาและพฤติกรรมของจีนเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงตลอดจนเสถียรภาพระหว่างประเทศ ซึ่งหากจีนประสบความสำเร็จในกรณีการอ้างสิทธิ์บริเวณทะเลจีนใต้ตามเป้าประสงค์นั้นจะเป็นการจุดประกายความทะเยอทะยานและพลวัตการขยายอิทธิพลของจีนให้ยกระดับยิ่งขึ้นไปเมื่อเป็นเช่นนี้สหรัฐอเมริกาในฐานะมหาอำนาจเดิมจำเป็นต้องดำเนินการถ่วงดุลทางอำนาจเพื่อรักษาสถานะในแบบแผนระหว่างประเทศตลอดจนสร้างเสถียรภาพในระบบผ่านการเข้าร่วมมีบทบาทในพื้นที่ ซึ่งแม้จะไม่มีกรรมสิทธิ์ในบริเวณดังกล่าวโดยตรงแต่ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างจีนกับรัฐคู่กรณีอาจนำไปสู่ภัยคุกคามต่อเสถียรภาพและกิจการเดินเรือที่ตนให้ความสำคัญ ยิ่งไปกว่านั้นหากพิจารณาขีดความสามารถของรัฐคู่ขัดแย้งกับจีนตลอดจนตัวแสดงหลักในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกทั้งในระดับรัฐหรือองค์กรระหว่างรัฐพบว่า ไม่มีส่วนใดสามารถรับมือต่ออิทธิพลจากจีนได้ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเหนี่ยวนำสหรัฐอเมริกาให้เข้ามามีบทบาทอย่างสมเหตุสมผลซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการส่งต่อความรับผิดชอบแก่มหาอำนาจนอกพื้นที่ให้เข้ามาดำเนินการถ่วงดุลทางอำนาจ โดยข้อความในเอกสารยุทธศาสตร์ทำให้เข้าใจได้ว่าสหรัฐอเมริกามองภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกเป็นพื้นที่สำคัญต่อผลประโยชน์แห่งชาติและประโยชน์ส่วนรวม

ยิ่งไปกว่านั้นจากแรงสนับสนุนของออสเตรเลียชี้ให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาไม่เพียงแต่ถ่วงดุลอำนาจจีนด้วยบทบาทตนเพียงฝ่ายเดียว แต่ยังมุ่งสร้างความร่วมมือแบบทวิภาคีและพหุภาคี เสริมความสามารถในการป้องกันตนเองของพันธมิตร และกระชับความสัมพันธ์ทางการทูต ตามแนวทางสังคมนิยมเชิงป้องกันซึ่งถือเอาความมั่นคงของรัฐเป็นสิ่งสูงสุด ทั้งนี้ การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดประกอบกับการแผ่ขยายอิทธิพลของจีนเสมือนชนวนเหตุที่จุดให้พลวัตความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียถูกยกระดับและนำไปสู่ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องสังคมนิยมเชิงป้องกันที่กล่าวว่าการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านความมั่นคงของรัฐใดรัฐหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐอื่น ทั้งยังช่วยทำให้เกิดการจัดตั้งพันธมิตรเพื่อถ่วงดุลทางอำนาจ สหรัฐอเมริกาจึงดำเนินยุทธศาสตร์เชิงยับยั้งเพื่อรักษาและคงไว้ซึ่งความมั่นคงตลอดจนสถานะเดิมของตน โดยดำเนินงานร่วมกับรัฐที่มีวัตถุประสงค์ตรงกันดังเช่นออสเตรเลีย ทั้งสองรัฐจึงเชื่อมโยงกันเพื่อตอบสนองจีนซึ่งในที่นี้คือภัยคุกคามต่อผลประโยชน์แห่งชาติผ่านการรื้อฟื้นและจัดตั้งความร่วมมือด้านความมั่นคงในนาม The Quad และ AUKUS อย่างไรก็ตาม แม้ความเคลื่อนไหวดังกล่าวจะดึงดูดความสนใจพร้อมสร้างข้อกังวลถึงปฏิสัมพันธ์ที่อาจทวีความรุนแรงในอนาคต สหรัฐอเมริกายังคงหนักแน่นและให้เหตุผลในการกระทำว่าเป็นเพียงการดำเนินงานอย่างเหมาะสมโดยตั้งอยู่บนหลักการที่ยึดเอาความมั่นคงระหว่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด ทั้งนี้ วิถีปฏิบัติของสหรัฐอเมริกาในอีกมิติหนึ่งสะท้อนการเป็นผู้ถ่วงดุลนอกชายฝั่ง กล่าวคือ สหรัฐอเมริกาเสริมสร้างความมั่นคงผ่านการสนับสนุน

และส่งเสริมขีดความสามารถของออสเตรเลียซึ่งเป็นรัฐพันธมิตรในพื้นที่เพื่อถ่วงดุลอำนาจและสกัดกั้นอิทธิพลของจีนในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

เมื่อพิจารณาการดำเนินนโยบายสหรัฐอเมริกาประกอบคำแถลงการณ์และข้อความในเอกสารยุทธศาสตร์สำคัญผ่านมุมมองสังคมนิยมเชิงป้องกันพบว่า พฤติกรรมดังกล่าวสนับสนุนข้อถกเถียงที่มองการเข้ามามีบทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกพร้อมกระชับความสัมพันธ์ร่วมกับออสเตรเลียเป็นการสร้างเสถียรภาพและตอบสนองต่อภัยคุกคามอันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในระบบระหว่างประเทศ เนื่องด้วยสหรัฐอเมริกามองท่าทีตนเองเป็นเพียงการเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองสังคมนิยมเชิงป้องกันที่กล่าวว่ารัฐดำเนินนโยบายเชิงรับอย่างเหมาะสมเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงอันเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด

ส่วนที่ 5

บทสรุป

แนวคิดสังคมนิยมเชิงป้องกันในร่มเงาสังคมนิยมใหม่ช่วยอธิบายพฤติกรรมรัฐภายใต้ข้อจำกัดโครงสร้างระบบระหว่างประเทศที่มีสถานะเป็นอนาธิปไตยและปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของรัฐจากระบบอำนาจอำนาจในแบบแผนระหว่างประเทศที่กลไกการถ่วงดุลอำนาจเกิดขึ้นเมื่อรัฐใดรัฐหนึ่งทำภัยต่อสถานะในระยะเบียดปัจจุบัน นำไปสู่ปฏิกริยาตอบโต้จากมหาอำนาจเดิมหรือการรวมกลุ่มของผู้ตระหนกถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงของตน ทั้งนี้ การแสวงหาอำนาจโดยยึดเอาความมั่นคงเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดส่งผลให้รัฐดำเนินการเชิงรับเพียงเพื่อตอบสนองภัยคุกคามต่อผลประโยชน์แห่งชาติของตนและรักษาเสถียรภาพในระบบระหว่างประเทศตลอดจนสถานะซึ่งตนพึงพอใจ

สหรัฐอเมริกาชี้ความสามารถในการพึ่งพาตนเองระดับสูงจึงครอบครองสถานะมหาอำนาจในระยะเบียดระหว่างประเทศจนกระทั่งปัจจุบัน ขณะที่จีนโดยการบริหารงานของสี จิ้นผิง มีแนวทางพัฒนารัฐอย่างมุ่งมั่นชัดเจนส่งผลให้สามารถยกระดับและเพิ่มพูนขีดความสามารถอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความมั่นคง การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดประกอบกับท่าทีของผู้นำอย่างสี จิ้นผิง สร้างข้อกังวลต่อสังคมถึงความพยายามขยายอิทธิพลและภาพลักษณ์การเป็นภัยคุกคามแก่ความมั่นคงระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมการอ้างกรรมสิทธิ์ในบริเวณทะเลจีนใต้ที่สร้างข้อขัดแย้งร่วมกับรัฐคู่กรณี สถานการณ์ดังกล่าวเปิดทางให้สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ซึ่งเป็นภูมิภาคขนาดใหญ่ประกอบด้วยสองมหาสมุทรอันเป็นเส้นทางเดินทะเลสำคัญของโลก สหรัฐอเมริกาเล็งเห็นถึงผลประโยชน์และกังวลต่อพฤติกรรมของจีนซึ่งตนมองเป็นภัยคุกคามแก่เสถียรภาพประชาธิปไตยและการเดินเรือ จึงออกเอกสารยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกเพื่อกำหนดแนวทางนโยบายต่อภูมิภาคดังกล่าวอย่างมีแบบแผนโดยข้อความในเอกสารระบุชัดเจนถึงการมองจีนเป็นคู่แข่งตลอดจนภัยคุกคามซึ่งสั่นคลอนความมั่นคงส่วนรวม ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายความมั่นคงโดยการกระชับความสัมพันธ์และสร้างกรอบความร่วมมือกับรัฐผู้ไม่มีแนวทางตรงกันอย่างออสเตรเลีย ซึ่งแม้ทัศนคติของออสเตรเลียจะไม่ได้มีการพึ่งพาสหรัฐอเมริกาเพียงทางเลือกเดียว แต่ออสเตรเลียยังคงให้ความสำคัญแก่สหรัฐอเมริกาในฐานะมหาอำนาจซึ่งสามารถถ่วงดุลต่อจีน ขณะเดียวกันการดำเนินยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริการ่วมกับออสเตรเลียในอีกมิติหนึ่งสร้างกระแสวิพากษ์และข้อกังวลถึงการเพิ่มพูนขีดความสามารถเชิงรุกซึ่งอาจยุบปฏิสัมพันธ์โต้ตอบจากจีนอย่างไม่มีสิ้นสุด ตัวอย่างเช่น การแข่งขันสะสมอาวุธ ส่งผลให้เกิดสถานะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกตลอดจนความหวาดระแวงแก่รัฐในภูมิภาคว่าความตึงเครียดดังกล่าวจะทวีความรุนแรงขึ้นหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสวิพากษ์และข้อกังวลใจต่อความตึงเครียดที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยพบว่า การดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าวสร้างดุลยภาพทางอำนาจและกลไกป้องปรามซึ่งสามารถรับประกันการทำภัยระยะเบียดในภูมิภาคจากจีนได้ เนื่องด้วยสร้างความตระหนกแก่จีนว่าระยะเบียดระหว่างประเทศย่อมมีกลไกจัดการต่อพฤติกรรมที่เกินขอบเขตและสังคมส่วนรวมมีอาจยอมรับ

พฤติกรรมการณ์ละเมิดกฎระเบียบได้ และเมื่อพิจารณาเอกสารยุทธศาสตร์ตลอดจนเอกสารข้อเท็จจริง สหรัฐอเมริกาพบว่า สหรัฐอเมริกามองการกระทำของตนเป็นเพียงการเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองสังคมนิยมเชิงป้องกันที่กล่าวว่ารัฐดำเนินยุทธศาสตร์เชิงยับยั้งเพื่อรักษาและคงไว้ซึ่งความมั่นคงของรัฐ โดยในบางกรณีความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อต้องเผชิญภัยคุกคามอันส่งผลต่อความมั่นคง ยิ่งไปกว่านั้นการพลิกบทบาทเพื่อร่วมมือกับจีนในประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่ ตัวอย่างเช่น การประกาศเพิ่มความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมุ่งเสริมสร้างการตอบสนองต่อภัยคุกคามจากสภาพภูมิอากาศ ยังเป็นสิ่งยืนยันว่าสหรัฐอเมริกามีได้ต่อต้านจีนในทุกประเด็น ขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาพร้อมจะร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อรับมือต่อภัยคุกคามในโลกทั้งประเด็นความมั่นคงแบบดั้งเดิมและความมั่นคงรูปแบบใหม่

บรรณานุกรม

- "Joint Statement Announcing United States and Australian Negotiation of a Cloud Act Agreement by U.S. Attorney General William Barr and Minister for Home Affairs Peter Dutton." The United States, Department of Justice, 2019, <https://www.justice.gov/opa/pr/joint-statement-announcing-united-states-and-australian-negotiation-cloud-act-agreement-us>.
- Andrew Davies and Peter Jennings. "Introduction." Chap. 1 In *Expanding Alliance Anzus Cooperation and Asia-Pacific Security*, 5. Australia: Australian Strategic Policy Institute, 2014.
- Australian Government Department of Defence. *2016 Defence White Paper*. Australia, 2016.
- Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade. *Australia-United States Ministerial Consultations 1996 Sydney Statement*: Australian Government, 1996.
- Budjenska, Patrick T., and Stephen M. Walt. Review of The Hell of Good Intentions: America's Foreign Policy Elite and the Decline of U.S. Primacy, WaltStephen M. *Strategic Studies Quarterly* 13, no. 2 (2019): 128-30. <https://www.jstor.org/stable/26639679>.
- Cecilia Han Springer. "Ask the Experts: Can China Become a Global Green Leader?". *The London School of Economics and Political Science* (1 November 2021). <https://blogs.lse.ac.uk/cff/2021/11/01/ask-the-experts-can-china-become-a-global-green-leader/>.
- Cheney-Peters, Scott. *Us Maritime Security Relations and Partnerships in the Indo-Pacific Opportunities for Enhanced Cooperation*. Stimson Center (David Michel and Ricky Passarelli, 2014). <http://www.jstor.org/stable/resrep10916.6>.
- Chongkittavorn, Kavi. *The Thailand-U.S. Defense Alliance in U.S.-Indo-Pacific Strategy*. East-West Center (2019). <http://www.jstor.org/stable/resrep21071>.
- Chongkittavorn, Kavi, and Anu Anwar. *Strengthening Us Relations with Asean*

a *Critical Element of the Us Indo-Pacific Strategy*. East-West Center (2019).

<http://www.jstor.org/stable/resrep24998>.

Department of Foreign Affairs and Trade. *Joint Statement Australia-U.S. Ministerial Consultations (Ausmin) 2020*: Australian Government, 2020.

———. *Joint Statement Australia-U.S. Ministerial Consultations (Ausmin) 2021*: Australian Government, 2021.

———. *Joint Statement on Australia-U.S. Ministerial Consultations (Ausmin) 2022*: Australian Government, 2022.

Donald J. Trump. "Engaging Partners and Regional Institutions." In *A Free and Open Indo-Pacific: Advancing a Shared Vision*: U.S. Department of State, 2019.

———. "Ensuring Peace and Security." In *A Free and Open Indo-Pacific: Advancing a Shared Vision*: U.S. Department of State, 2019.

———. "Introduction." In *National Security Strategy of the United States of America* Washington, D.C.: The White House, 2017.

———. "Preserve Peace through Strength." In *National Security Strategy of the United States of America* Washington, D.C.: The White House, 2017.

———. "A Shared Vision." In *A Free and Open Indo-Pacific: Advancing a Shared Vision*: U.S. Department of State, 2019.

———. "The Strategy in a Regional Context." In *National Security Strategy of the United States of America* Washington, D.C.: The White House, 2017.

DPhil, Sir Robin Niblett. "Aukus Reveals Much About the New Global Strategic Context." (18 September 2021). <https://www.chathamhouse.org/2021/09/aukus-reveals-much-about-new-global-strategic-context>.

East-West, Center. *Asean Matters for America Matters for Asean*. East-West Center (2021). <http://www.jstor.org/stable/resrep35905>.

Elliott, Lorraine. *The Alliance and Non-Traditional Security*. Alliance 21 Report (United States Studies Centre at the University of Sydney, October 2012).

Fanell, James E. "China's Global Naval Strategy and Expanding Force Structure." *Naval War College Review* 72, no. 1 (2019): 10-55.

Fullilove, Michael. "Down and out Down Under: Australia's Uneasy American Alliance." *Foreign Affairs* 96, no. 5 (2017): 28-34. <http://www.jstor.org/stable/44821865>.

- "ความตกลงปารีส" (Paris Agreement) ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ." Green Network Thailand, 2021, accessed 16 November, 2021, <https://www.greennetworkthailand.com/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%95%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%AA-paris-agreement/>.
- "Australia Criticises China over Treatment of Uighurs and for Eroding Freedoms in Hong Kong." 2020, <https://www.theguardian.com/australia-news/2020/sep/15/australia-criticises-china-over-treatment-of-uighurs-and-for-eroding-freedoms-in-hong-kong>.
- "Quad คืออะไร?" Idea Trade, 2021, <https://ideatrade1.com/quad-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/>.
- Institute of, Peace, and Studies Conflict. *Beyond the Jargon on Aukus a Nuclear Submarine 101*. Institute of Peace and Conflict Studies (2022). <http://www.jstor.org/stable/resrep38926>.
- Kassam, Natasha. *Safety and Threats to Australia's Interests*. Lowy Institute for International Policy (2022). <http://www.jstor.org/stable/resrep43167.6>.
- Lee, Lavina. *Assessing the Quad: Prospects and Limitations of Quadrilateral Cooperation for Advancing Australia's Interests*. JSTOR, 2020.
- Lemahieu, Herve. "New Government in Canberra: A Reset for Australia's Indo-Pacific Approach?". *Lowy Institute* (22 July 2022). <https://www.lowyinstitute.org/publications/new-government-canberra-reset-australia-s-indo-pacific-approach>.
- Lobell, Steven E. "Structural Realism/Offensive and Defensive Realism." Oxford University Press, 2017-12-22 2017. <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-304>.
- McLaughlin, Madeline. *U.S. Strategy in the South China Sea*. American Security Project (2020). <http://www.jstor.org/stable/resrep26608>.

Medcalf, Rory. "An Australian Vision of the Indo-Pacific and What It Means for Southeast Asia." *Southeast Asian Affairs* (2019): 53-60.

<https://www.jstor.org/stable/26939686>.

"จีนปฏิรูปฝ่ายทหาร จัดตั้ง 3 หน่วยงานใหม่ระดับ "กองทัพ". MGR online, 2016,

<https://mgronline.com/around/detail/9590000006563>.

Ni, Vincent. "Xi Jinping Makes No Major Climate Pledges in Written Cop26 Address." *The Guardian* (1 November 2021).

<https://www.theguardian.com/environment/2021/nov/01/cop26-xi-jinping-china-president-sidesteps-videolink-written-statement>.

"China Bristles at Australia's Call for Investigation into Coronavirus Origin." *The Guardian*,

2020, <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/29/australia-defends-plan-to-investigate-china-over-covid-19-outbreak-as-row-deepens>.

Peyronnet, Arnaud. "The Aukus Security Pact: Aligning Australia's Strategy with America's Geopolitical Vision." *FMES* (15 December 2021). <https://fmes-france.org/the-aukus-security-pact-aligning-australias-strategy-with-americas-geopolitical-vision/>.

Sarkar, Mrityika Guha. "China and Quad 2.0: Between Response and Regional Construct." *Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India* 16, no. 1 (01/02 2020): 110-30. <https://doi.org/10.1080/09733159.2020.1794526>.

<https://doi.org/10.1080/09733159.2020.1794526>.

"China's Nine-Dash Line Proves Stranger Than Fiction." Lowy Institute, 2022,

<https://www.loyyinstitute.org/the-interpretor/china-s-nine-dash-line-proves-stranger-fiction>.

Tertrais, Bruno. *Aukus and Its Implications for Asia, Us-European Relations and Non-Proliferation*. Norwegian Institute of International Affairs (NUPI) (2021).

<http://www.jstor.org/stable/resrep38854>.

The White House. *Face Sheet: Trilateral Australia-Uk-US Partnership on Nuclear-Powered Submarines*: The White House, 2023.

———. "The Indo-Pacific's Promise." In *Indo-Pacific Strategy of the United States*. Washington, D.C.: The White House, 2022.

———. "Indo-Pacific Action Plan." In *Indo-Pacific Strategy of the United States*. Washington, D.C.: The White House, 2022.

———. "Our Indo-Pacific Strategy." In *Indo-Pacific Strategy of the United States*. Washington, D.C.: The White House, 2022.

"จีน-สหรัฐฯ ออกแถลงการณ์ร่วม ประกาศจับมือกันสู้ Climate Change กลางเวทีประชุม Cop26." Workpoint Today, 2021, accessed 11 November, 2021, <https://workpointtoday.com/china-us-joint-statement-cop26/>.

"Is the Aukus Alliance Meaningful or Merely Provocation?" Chatham House, Updated 16 September, 2021, <https://www.chathamhouse.org/2021/09/aukus-alliance-meaningful-or-merely-provocation>.

Vaughn, Bruce. *New Zealand: U.S. Security Cooperation and the U.S. Rebalancing to Asia Strategy*. (Congressional Research Service, March 8 2013).

"นัยสำคัญในพิธีครบรอบ 90 ปี การก่อตั้งกองทัพปลดแอกประชาชนจีน." voathai, 2017, <https://www.voathai.com/a/china-peoples-liberation-army/3968746.html>.

Weaver, John. "The 2017 National Security Strategy of the United States." *Journal of Strategic Security* 11, no. 1 (2018): 62-71. <https://doi.org/10.5038/1944-0472.11.1.1655>.

Wilkins, Thomas. "Re-Assessing Australia's Intra-Alliance Bargaining Power in the Age of Trump." *Security Challenges* 15, no. 1 (2019): 9-32. <https://www.jstor.org/stable/26644515>.

Yuan, Jingdong. *Australia and the Us-Led Alliance Systems in the Indo-Pacific*. Australian Strategic Policy Institute (2014). <http://www.jstor.org/stable/resrep04203.9>.

จิตติภัทร พูนขำ. "พินิจทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแนวสัจนิยมใหม่ (Neorealism): ว่าด้วยความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกาที่คลุมเครือแห่งอำนาจในยุคหลังสงครามเย็น." วารสารสังคมศาสตร์ (มกราคม 2553): 1-31.

จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. "สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์." วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 46 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม 2563): 86-110.

จุลชีพ ชินวรรณโณ. "นโยบายต่างประเทศของไทยในช่วงสงครามเย็น." ใน 5 ทศวรรษการต่างประเทศไทย จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ, 125-26. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ชาญชัย คุ้มปัญญา. "เส้นประ 9 เส้น Vs ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก." ไทยโพสต์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 9405, สถานการณ์โลก (14 สิงหาคม 2022).

- "เมื่อความปั่นป่วนในทะเลจีนใต้กระทบไกลถึงสหรัฐอเมริกา." The101.World, 2020,
<https://www.the101.world/south-china-sea-conflict-affects-usa>.
- ปภากรณ์ วรสถิตย์. "เกร็ดความรู้เกี่ยวกับ a Free and Open Indo-Pacific Advancing a Shared Vision."
 วารสารมุมมองความมั่นคง ฉบับที่ 1 (กุมภาพันธ์ 2563): 77.
- ปิติ ศรีแสงนาม. "The 1st Quad Summit: จีนคือภัยซ่อนเร้น." (16 มีนาคม 2021).
<https://www.the101.world/the-1st-quad-summit>.
- "ทร.อาเซียน-สหรัฐ เสร็จสิ้นการฝึก Aumx 2019." Benar News, 2019,
<https://www.benarnews.org/thai/news/190906-TH-aumx-09062019130514.html>.
- วิโรจน์ เลิศจิตต์ธรรม. "เจาะลึกสนธิสัญญาความมั่นคง Aukus สหรัฐ-อังกฤษ ช่วยออสเตรเลียสร้างเรือดำน้ำพลัง
 นิวเคลียร์ หวังคานอำนาจจีน." (16 กันยายน 2021). <https://thestandard.co/key-messages-about-aukus-security-treaty/>.
- ศิริสุตา แสนอิว. "การวิเคราะห์ทฤษฎีสัจนิยมใหม่ของเคนเน็ธ วอลซ์ ผ่านวิธีวิทยาการพิจารณาแบบย้อนกลับของ
 แนวคิดสังคมนิยมทางวิทยาศาสตร์." วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม
 2557): 33-54.
- สุรชาติ บำรุงสุข. "Pivot to Asia: นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย-แปซิฟิก." จุลสารความมั่นคง
 ศึกษา ฉบับที่ 138-139 (มีนาคม 2557): 16-18.
- อักษรศรี พานิชสาส์น. "The Rise of China การเติบโตใหญ่ของจีน: ยุทธศาสตร์ Bri." ใน จีนคิดใหญ่มองไกล, 30-32.
 กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2562.
- . จีนคิดใหญ่มองไกล. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2562.
- . "จีนฝันอะไร : ความคิดสีจิ้นผิงยุทธศาสตร์ชาติจีน." ใน จีนคิดใหญ่มองไกล, 213-24. กรุงเทพมหานคร: ซี
 เอ็ดยูเคชั่น, 2562.
- "เมื่อจีนซื้อการเมืองออสเตรเลีย." ไทยพับลิก้า, 2018, <https://thaipublica.org/2018/07/arm-tungnirun19/>.
- อาร์ม ตั้งนิรันดร. "อาเซียนวางตัวอย่างไร ภายใต้ศึกจีน-สหรัฐฯ." (July 8 2019).
<https://www.the101.world/asean-outlook-on-the-indo-pacific>.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พีรวิชญ์ สุพิชญ์
วัน เดือน ปี เกิด	15 กันยายน 2536
สถานที่เกิด	อุบลราชธานี
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรีวิศวกรรมไฟฟ้า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY